

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Mgr. Petra Janečková

Aplikace práva EU nejvyššími soudy (na pozadí praxe českých
nejvyšších soudů)

Olomouc 2013

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma: „*Aplikace práva EU nejvyššími soudy (na pozadí praxe českých nejvyšších soudů)*” vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne

Podpis .....

Poděkování

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu práce za jeho vstřícnost a odborné vedení a svým blízkým za podporu a trpělivost.

Obsah

Úvod.....	5
1 Nejvyšší správní soud a Nejvyšší soud a jejich postoj k evropskému právu před vstupem České republiky do Evropské unie	7
1.1 Postoj Nejvyššího soudu	8
1.2 Postoj Nejvyššího správního soudu	10
1.3 Závěr kapitoly	11
2 Aplikace práva EU po vstupu České republiky do Evropské unie	13
2.1 Aplikace přímo použitelných nařízení a příklady z judikatury Nejvyššího soudu	14
2.2 Aplikace směrnic a příklady z judikatury Nejvyššího soud.....	17
2.3 Závěr kapitoly	20
3 Nejvyšší správní soud a rozhodnutí s evropským prvkem.....	22
3.1 Závěr	23
4. Aplikační zásada přednosti a přímého účinku a jeho akceptace českými soudy	24
4.1 Přímá aplikace evropského práva Nejvyšším správním soudem	26
4.1.1 Přímá aplikace evropského práva bez uplatnění aplikační přednosti	26
4.1.2 Přímá aplikace evropského práva s aplikační předností	27
4.2 Přímá aplikace evropského práva Nejvyšším soudem.....	29
4.2.1 Přímá aplikace evropského práva s aplikační předností	29
4.3 Závěr kapitoly	30
5 Nepřímá aplikace práva EU	32
5.1 Nepřímý účinek a české orgány	34
5.1.1 Příklady z judikatury Nejvyššího správního soudu	34
5.2 Příklady z judikatury Nejvyššího soudu	38
5.3 Závěr kapitoly	39
6 Předběžné otázky	41
6.2 Předběžné otázky položené Nejvyšším soudem	44
6.3 Předběžné otázky položené Nejvyšším správním soudem	47
6.4 Závěr kapitoly	55
Závěr	56
Anotace	58
Seznam literatury:	59
Příloha	66
Přehled judikatury Nejvyššího soudu s evropským prvkem za rok 2011 a 2012	67

Úvod

Vstupem České republiky do Evropské unie (dále jen „EU“) začalo na našem území v plné síle platit evropské právo, které čítá nespočet nařízení, směrnic a dalších pramenů práva. Právě tímto okamžikem začala nová povinnost i soudům, které do té doby aplikovaly a interpretovaly pouze vnitrostátní právo. Nejen, že se musely seznámit s obsahem, ale i s charakterem jednotlivých pramenů práva EU a začít je správně aplikovat ve svých rozhodnutích. Devět let po přistoupení je možné říci, že kauz, v nichž národní soud aplikoval právo EU, je nespočet. V důsledku toho je kladen větší důraz na aplikaci práva EU Nejvyšším soudem a Nejvyšším správním soudem jako vrcholnými soudními instancemi, jež mají za úkol sjednocovat judikaturu a ve vztahu k evropskému právu mají povinnost obrátit se na Soudní dvůr EU s předběžnou otázkou, pokud nelze uplatnit výjimky plynoucí z judikatury Soudního dvora EU.

Cílem této diplomové práce je vyhodnotit dosavadní rozhodovací praxi ve vztahu k právu EU Nejvyšším soudem a Nejvyšším správním soudem. Především zhodnotit oblast přímé aplikace a eurokonformního výkladu práva EU, vzájemně je porovnat a poukázat na oblasti, kde je právo EU nejčastěji aplikováno. Dále si na konkrétních rozhodnutích ukázat, jak se oba soudy s touto aplikací vypořádávají a pojednat o vztahu Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu k povinnosti podat předběžnou otázku.

Výzkumné otázky, na které se tato práce snaží najít odpověď, jsou následující. Jak se liší aplikace práva EU Nejvyšším soudem a Nejvyšším správním soudem? Jakým způsobem přistupuje Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud k přímé a nepřímé aplikaci? Jak se staví oba soudy k povinnosti podat předběžnou otázku? Metodami užitými v této práci je analýza, syntéza a komparace, doplněna popisem.

Diplomová práce je rozdělena do šesti kapitol, kde první kapitola je zaměřena na aplikaci evropského práva Nejvyšším soudem a Nejvyšším správním soudem před vstupem České republiky do EU. Ve druhé kapitole je pojednáno o nařízeních a směrnicích, které jsou nejčastěji aplikovány Nejvyšším soudem spolu s relevantní judikaturou. Třetí kapitola je věnována Nejvyššímu správnímu soudu a oblastem, které jsou nejvíce ovlivněny evropským právem spolu s příklady rozhodnutí. Čtvrtá část je

zaměřena na přímou aplikaci práva EU jak u Nejvyššího soudu, tak Nejvyššího správního soudu a vzájemné porovnání.

Problematice nepřímého účinku neboli eurokonformnímu výkladu je věnována pátá kapitola. V této kapitole je rozebíráno, jakým způsobem se Nejvyšší správní soud a Nejvyšší soud vypořádává s nepřímým účinkem především směrnic a vzájemné porovnání přístupů obou soudů. Šestá kapitola je věnována předběžné otázce a využití tohoto institutu evropského práva Nejvyšším soudem a Nejvyšším správním soudem.

V případě použitých zdrojů pak práce vychází především z odborných publikací a časopiseckých článků, v případě rozhodnutí Nejvyššího soudu, Nejvyššího správního soudu a slovenského Nejvyššího soudu je využívána elektronická databáze příslušného soudu.¹

Na závěr je nutné zmínit něco o použité terminologii, pojem evropské právo a právo Evropské unie jsou zaměnitelné pojmy v souladu s terminologií vyplývající z Lisabonské smlouvy. Pokud se jedná o problematiku předcházející vstupu České republiky do EU, pak je užíváno pojmu komunitární právo ve významu práva prvního pilíře.

---

¹ Elektronické databáze dostupné na stránkách Nejvyššího soudu <www.nsoud.cz> , Nejvyššího správního soudu < www.nssoud.cz > a Nejvyššího soudu Slovenské republiky < www.supcourt.gov.sk >.

1 Nejvyšší správní soud a Nejvyšší soud a jejich postoj k evropskému právu před vstupem České republiky do Evropské unie

Česká republika v rámci přípravy na vstup do EU sblížovala své právní předpisy s předpisy EU. Proces sblížování neboli aproximace práva vede k dosažení slučitelnosti českého práva s evropským právem. Nejedná se o pouhé formální přebírání právní úpravy, ale musí být zajištěna i možnost řádné aplikace.²

Aplikace práva EU je založena na teorii „okamžitého účinku“, to znamená, že evropské právo je v plné síle závazné na území nových členských států v okamžiku přistoupení, pokud není v přechodných ustanoveních stanoveno jinak.³ To ale neznamená, že by české soudy nemohly aplikovat právo Evropské unie i v předvstupní fázi. A také tak činily. I sám Ústavní soud se ve svých rozhodnutích⁴ zabíral otázkou aplikace práva Evropské unie před vstupem České republiky do EU a přiznal evropskému právu relevantnost i v předvstupní fázi.⁵ Cílem této kapitoly je ukázat si na základě judikátů Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu na přístup k evropskému právu před přistoupením České republiky do EU.

---

² KRÁL, R. Několik poznámek ke sblížování práva ČR s právem ES a EU. *Ekonomické a právní aspekty členství České republiky v Evropské unii*. Praha: UNIPRESS, spol. s r. o., 2003, s. 38-44.

³ Srov. čl. 2 Aktu o podmínkách přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyperské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky k Evropské unii a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie, Úř. věst. 2003, C 227, s. 33 a násl.

⁴ Blíže nález Ústavního soudu III. ÚS 31/97, „Škoda Auto“, ÚS, sv. 8, Kauz mléčných kvót, Pl. ÚS 5/01, publikováno jako č. 401/2001.

⁵ KÜHN, Z. Teoretické problémy aplikace komunitárního práva v nových členských státech. *Právní fórum*, 2005, č. 9, s. 335-349.

1.1 Postoj Nejvyššího soudu

Nejlépe můžeme ilustrovat postoj Nejvyššího soudu na konkrétních případech. Mezi první případy, kdy Nejvyšší soud odkázal na právo EU ještě v předvstupní fázi, patří rozhodnutí sp. zn. **21 Cdo 2078/2002** ze dne 8. dubna 2003. V tomto případě se jedná o otázku výkladu zákazu výpovědi v ochranné době podle ustanovení § 48 odst. 1 písm. d) zákoníku práce⁶, „konkrétně o otázku, zda se zákaz výpovědi v ochranné době podle ustanovení § 48 odst. 1 písm. d) zák. práce vztahuje také na zaměstnance (toho z obou rodičů dítěte mladšího než tři roky), který nečerpá rodičovskou dovolenou podle ustanovení § 158 zák. práce.“⁷

Ve výše zmíněné kauze se jednalo o situaci, kdy se manžel dovolával ustanovení na ochranu před výpovědí v tzv. ochranné době, přitom se o dítě mladší tří let starala manželka na rodičovské dovolené. Problematické ustanovení zákoníku práce umožňovalo široký výklad, kterého využil manžel k obraně před propuštěním ze zaměstnání. Nejvyšší soud při své argumentaci za prvé odmítl takový výklad a za druhé se opřel o směrnici, v tomto případě se jednalo o směrnici Rady č. 96/34/ES a čl. 5 Směrnice Rady č. 76/20/EHS, o realizaci zásady stejného zacházení pro muže a ženy, pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornou přípravu a služební povýšení a pracovní podmínky. Nejvyšší soud se také odkázal na čl. II. ust. 2 bod 4 Rámcové dohody a došel k závěru, že ochrana zaměstnance nebo zaměstnankyně před výpovědí se vztahuje především na období během rodičovské dovolené.⁸

Nejvyšší soud se ve svém rozhodnutí vyjádřil tak, že v otázce mateřské dovolené dochází k ochraně před výpovědí u každého zaměstnance, přičemž v rámci zajištění zásady rovného zacházení garantuje ochranu před výpovědí zaměstnanci, který po stanovenou dobu trvale pečuje alespoň o jedno dítě mladší tří let. Žalobce na základě gramatického výkladu § 48 odst. 1 písm. d) zák. práce došel k závěru, že trvalá péče o dítě rovná se existence rodičovské zodpovědnosti. Nejvyšší soud takovýto výklad vyhodnotil jako nesprávný.⁹

---

⁶ „§ 48 (1) zák. práce - Zaměstnavatel nesmí dát zaměstnanci výpověď v ochranné době, to je ..., d) v době kdy je zaměstnankyně těhotná nebo kdy zaměstnankyně čerpá mateřskou dovolenou nebo kdy zaměstnankyně nebo zaměstnanec trvale pečují o jedno dítě mladší než tři roky, ...”

⁷ KÜHN, Z. Teoretické problémy aplikace komunitárního práva v nových členských státech. *Právní fórum*, 2005, č. 9, s. 335-349.

⁸ Tamtéž.

⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. srpna 2003, sp. zn. 21 Cdo 2078/2002.

Kromě jiného Nejvyšší soud argumentoval tím, že důležitým atributem výkonu práce je prvek osobního výkonu a je vyloučeno, aby se zaměstnanec nechal zastoupit. Sama skutečnost, že zaměstnanec i po narození dítěte vykonává svoji práci, vylučuje možnost, aby se fakticky a bez přerušení staral o dítě mladší než tři roky.

V tomto případě aplikace unijního práva použitím odkazu pouze podpořila argumentaci Nejvyššího soudu, ale sama o sobě by neobstála. V případě, kdy unijní právo stanovuje minimální míru ochrany zaměstnanců a vnitrostátní právo tento minimální standard překračuje nelze restriktivní interpretaci vnitrostátního práva podpořit pouhým odkazem na komunitární právo. Odlišná by byla situace, kdy by národní norma neposkytovala minimální standardy stanovené v unijním právu a zákonodárce by neměl možnost se od těchto standardů jakkoliv odchýlit. V tomto případě by samotný argument unijním právem obstál.¹⁰

Na druhou stranu můžeme poukázat na rozhodnutí Nejvyššího soudu¹¹ sp. zn. **25 Cdo 314/99**, kdy užití argumentace vyplývající z práva EU by bylo účinným nástrojem pro vyplnění vágní úpravy v českém právu, ale Nejvyšší soud toho nevyužil. Jedná se o případ, kdy dovolatel uzavřel kupní smlouvu mimo provozovnu a domáhal se zrušení této kupní smlouvy na základě rozporu s dobrými mravy. Dovolatel argumentoval tím, že uzavřením smlouvy mimo provozovnu nedává kupujícímu šanci na zrušení smlouvy ve stanovené lhůtě bez sankcí. Názor dovolatele je založen na faktu, že spotřebitelské smlouvy jsou uzavírány stranami, které jsou v nerovném postavení, a proto by slabší strana měla mít možnost si smlouvu rozmyslet popř. od ní odstoupit do určité lhůty.

Dovolatel navrhl, aby dovolací soud provedl důkaz obsahem směrnice Rady ES o ochraně spotřebitele při smlouvách sjednávaných mimo obchodní provozovnu a obsahem směrnice Rady ES o nekalých podmínkách (smluvních ujednáních) ve spotřebitelských smlouvách nebo stanoviskem odborné instituce k požadavkům kladeným v ES na smlouvy uzavírané mimo obchodní provozovny a na zamezení nekalých podmínek ve spotřebitelských smlouvách a aby rozsudky soudů obou stupňů byly zrušeny a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.¹²

---

¹⁰ KÜHN, Z. Teoretické problémy aplikace komunitárního práva v nových členských státech. *Právní fórum*, 2005, č. 9, s. 335-349.

¹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. prosince 2000, sp. zn. 25 Cdo 314/99.

¹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. prosince 2000, sp. zn. 25 Cdo 314/99.

Nejvyšší soud se k výše nastolené argumentaci vyjádřil tak, že vzal v potaz pouze českou právní úpravu¹³ a k navrhovanému přihlédnutí ke komunitárnímu právu řekl, že Česká republika není vázána komunitárním právem a neexistuje ustanovení, které by ji k tomu zavazovalo.¹⁴

1.2 Postoj Nejvyššího správního soudu

Nejvyšší správní soud v podobě, jak jej známe dnes, tedy jako vrcholný orgán správního soudnictví, začal reálně fungovat až od roku 2003. S ohledem na zpoždění, které vzniká v souvislosti s projednáváním na jednotlivých stupních soudního systému, se jednotlivé kauzy dostanou před Nejvyšší správní soud se zpožděním, které činí dva až tři roky. Z toho vyplývá, že mnoho judikatury před vstupem České republiky do EU k nalezení není. Všeobecně lze říci, že Nejvyšší správní soud má kladný vztah k aproximaci evropského práva k českému právu.¹⁵ Potvrzuje nám to i rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, které se vyjadřuje ke skutečnostem vzniklým před přistoupením České republiky k EU a k aplikaci komunitárního práva. Tím je judikát Nejvyššího správního soudu č. j. **2 Afs 92/2005-45**.¹⁶

Hlavní jádro sporu spočívalo v tom, že byla uzavřena smlouva o dílo mezi dvěma českými subjekty, kde jedna strana se zavázala zrekonstruovat nemovité výrobní zařízení, které se nachází na Slovensku. Otázka, která vyvstala ve sporu, se týkala místa odpočtu DPH. Nejvyšší správní soud dospěl k názoru, že samotná česká právní úprava je inspirována komunitárním právem a právem členských států EU. Z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu vyplývá „že je zřejmé, že při koncipování návrhu zákona o dani z přidané hodnoty (návrh ZDPH byl podán 4. 11. 1992, zákon přijat 24. 11. 1992 a účinným se stal 1. 1. 1993) byla hlavním inspiračním zdrojem právní úprava na úrovni práva ES a dále též národní právní úpravy členských států ES; zákonodárce zde měl zjevně v úmyslu přijmout takovou právní úpravu daně z přidané hodnoty, která by byla přinejmenším v základních rysech kompatibilní se Šestou směrnicí a s právními úpravami členských států Evropských společenství vycházejícími z této směrnice a která by smyslu a účelu směrnice odpovídala právě s ohledem

¹³ Srov. § 39 odst.1 obč. zák.

¹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. prosince 2000, sp. zn. 25 Cdo 314/99.

¹⁵ BOBEK, M. Evropské právo v aplikační praxi správních orgánů a soudů-přilivová vlna nebo postupný průsak. *Soudní rozhledy*, 2008, č. 10, s. 367-373.

¹⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. září 2005, sp. zn. 2 Afs 92/2005.

na tehdy nadcházející přidružení ČSFR a ČR k Evropským společenstvím s perspektivou budoucího členství v nich.”¹⁷ Hlavní idea, která vyplynula z tohoto rozhodnutí Nejvyššího soudu je především to, že za situace, kdy jsou posuzovány skutkové okolnosti, k nimž došlo před vstupem České republiky do Evropské unie, a za rozhodné právo je považováno právo tehdy účinné, je nutno ustanovení vnitrostátního práva, přijatého za účelem sblížení českého práva s právem Evropských společenství a inspirující se právní normou obsaženou v právu Evropských společenství, vykládat konformně s touto normou. Odchýlit se od takového výkladu lze v případech, kdy pro to existují zřejmé racionální důvody dané kupříkladu tím, že v ustanovení českého právního předpisu zákonodárce úmyslně zvolil odlišné znění, než jaké je v normě Evropských společenství.¹⁸

1.3 Závěr kapitoly

Nejvyšší soud se v předvstupní fázi sice při svém odůvodnění¹⁹ opřel o směrnici, nicméně obecně vzato, jeho postoj byl spíše zdrženlivý. Soudci se teprve učili zacházet s právem EU.

V kandidátských zemích před 1. 5. 2004 nedocházelo k harmonizaci práva, ale k pouhé harmonizaci textů právních předpisů. Český právní řád je založen na legislativním optimismu spolu s principem vázané aplikace práva a zákonného pozitivismu. Právě tyto vlastnosti českého práva znemožňovaly soudcům Nejvyššího soudu řádně aplikovat komunitární právo i přesto, že zde byl požadavek sblížení právních předpisů na základě asociační dohody kandidátských států.²⁰

Členské státy byly povinny aplikovat směrnice a nařízení od data přistoupení podle čl. 54²¹ smlouvy o přistoupení, pokud aplikovaly právo, bylo to na základě vnitrostátního práva.²²

---

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 8. dubna 2003, sp. zn. 21 Cdo 2078/2002.

²⁰ KÜHN, Z. Teoretické problémy aplikace komunitárního práva v nových členských státech. *Právní fórum*, 2005, č. 9, s. 335-349.

²¹ Čl. 54 Smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii - Nové členské státy uvedou v účinek opatření nezbytná k tomu, aby bylo ode dne přistoupení dosaženo souladu se směrnicemi a rozhodnutími ve smyslu článku 249 Smlouvy o ES a článku 161 Smlouvy o Euratomu, není-li v seznamu v přílohách uvedených v článku 24 nebo v jiných ustanoveních tohoto aktu nebo jeho přílohách určena jiná lhůta.

²² KALEDA, S. Intertemporal Legal Issues in the European Union Case Law Relating to the 2004 and 2007 Accession. *The Application of EU Law in the New Member States – Brave New World*. Hague: T.M.C: Asser Press and Cambridge University Press, 2009, s. 114.

Nejvyšší soud se k této možnosti postavil s rezervovaným přístupem. Evropské právo použil ve svém rozhodnutí²³ spíše jako podpůrný prostředek než základní argumentační jednotky. Nejvyšší soud dle mého názoru díky tomu, že povinnost aplikovat právo EU vznikla až po přistoupení České republiky do EU a do té doby byla pro něj závazná pouze národní úprava, dle které správně danou věc posoudil, i když by aplikace evropského práva byla přinejmenším vhodná.

Na druhou stranu Nejvyšší správní soud měl opačný přístup, kdy v jeho rozhodnutích je patrná snaha přiblížit vnitrostátní, tedy české právo, k evropskému právu a nabádá české soudy, aby více zohledňovaly právo EU. Podle mého názoru je to především tím, že většina správního práva je silně ovlivněna evropským právem a na rozdíl od Nejvyššího soudu smýšlel více proevropsky a považoval evropské právo za nástroj, který měl národním soudcům sloužit jako vhodné výkladové vodítko.

---

²³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 8. dubna 2003, sp. zn. 21 Cdo 2078/2002.

2 Aplikace práva EU po vstupu České republiky do Evropské unie

Vstupem České republiky do EU se stalo evropské právo součástí právního řádu a s ním i obrovské množství právních předpisů, které měly národní soudy začít aplikovat. Hlavní problémy, které byly v souvislosti se vstupem deseti nových členských států očekávány, byly především problémy s interpretací komunitárního práva a celkově s odlišností v přístupu evropských soudců a národních soudců k aplikaci práva.

Národní soudci se dostali do role evropských soudců a s tím související povinností vykládat a aplikovat evropské právo ve světle cílů EU. Podle Z. Kühna jedním z problémů při aplikaci bude přílišné lpění na doslovném výkladu právního předpisu a neochota k teologickému výkladu a aplikaci obecných zásad právních. Dalším důvodem je, že v souvislosti se zásadou *iura novit curia* a množstvím předpisů bude národní soudce ochromen a bude mu činit potíže seznámit se se všemi relevantními právními předpisy, které mohou být aplikovány.²⁴ Reálně lze od soudců očekávat znalost základních principů včetně zákazu diskriminace na základě rasy nebo pohlaví, základních pravidel ochrany spotřebitele, povinnost loajální a úzké spolupráce a orientace v evropském právu, aby v případě potřeby jej mohli správně aplikovat.²⁵ V následující kapitole si ukážeme, jak se hypotéza naplnila a jak se nejvyšší soudy vyrovnaly s novým právním řádem.

---

²⁴ KÜHN, Z. *Teoretické problémy aplikace komunitárního práva ...* s. 342.

²⁵ BOBEK, M. *The New European Judges and the Limits of the Possible*. The application of EU law in the new member states: *brave new world* / edited by Adam Łazowski. Hague : T.M.C. Asser Press, 2001. s. 141.

Nejvyšší soud a rozhodnutí s evropským prvkem

V současné době není žádnou výjimkou, že národní soudy aplikují právo EU, jak v podobě přímo aplikovatelných nařízení, tak směrnic. V případě Nejvyššího soudu se jedná o tisíce rozhodnutí, které obsahují evropský prvek a cílem této kapitoly je ukázat na nejčastěji aplikovaná nařízení a směrnice spolu s názornými příklady.

2.1 Aplikace přímo použitelných nařízení a příklady z judikatury

Nejvyššího soudu

Nejvyšší soud se od doby přistoupení České republiky k EU musel naučit zacházet s evropským právem a aplikovat ho ve vlastní rozhodovací praxi. Po několika letech můžeme vyhodnotit, jaká přímo použitelná nařízení jsou v judiciální činnosti Nejvyššího soudu aplikovaná nejčastěji. Dominují nařízení Brusel I a nařízení Brusel II, respektive Brusel Iia. Nařízení o doručování I, Ia a nařízení o dokazování jsou pak aplikovány v omezenějším rozsahu.²⁶

V oblasti civilního soudnictví můžeme nařízení Brusel I²⁷ považovat za základní právní normu v evropském justičním prostoru. O významu nařízení Brusel I svědčí i počet případů, které se týkaly tohoto nařízení. Do roku 2008²⁸ existuje více než dvě stě rozhodnutí obecných soudů, které buď aplikují, nebo neaplikují toto nařízení.

Mezi zajímavé rozhodnutí Nejvyššího soudu, které se vztahuje k temporální působnosti nařízení Brusel I, patří usnesení **29 Od 31/2005**.²⁹ V tomto usnesení posuzoval Nejvyšší soud situaci, kdy strany sporu, kde jedním z účastníků byl subjekt mající sídlo na území Spolkové republiky Německo, uzavřely rámcovou kupní smlouvu. Obsahem smlouvy, která byla uzavřena 16. 4. 1999, bylo ujednání v souladu se zněním § 37 ZMPS, že příslušným soudem pro řešení sporu bude soud České republiky. Po vstupu České republiky do EU začalo platit na našem území i předmětné nařízení Brusel I. Žaloba dopadla na soud ještě před vstupem České republiky do EU a Nejvyšší soud musel řešit spor, zda lze použít nařízení Brusel I i na skutečnosti vzniklé před vstupem České republiky do EU. Nejvyšší soud ve své argumentaci došel

---

²⁶ BONČKOVÁ, H., ŽONDRA, M. *Souhrnná zpráva o rozhodovací praxi českých civilních soudů v případech s evropským prvkem. (2004-2008)*. Brno: Nejvyšší soud ČR, 2010, s. 11.

²⁷ Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Úř. věst. L 012, 16. ledna 2001, s. 1 a násl.

²⁸ Text vychází ze Souhrnné zprávy o rozhodovací praxi českých civilních soudů v případech s evropským prvkem. (2004-2008).

²⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. srpna 2005, sp. zn. 29 Od 31/2005.

k závěru, že dohodu lze posoudit podle nařízení Brusel I, které je shodné s § 37 ZMPS a které zároveň samo o sobě také umožňuje dohodu týkající se příslušnosti soudu členského státu.³⁰ Otázka temporálního působení evropského práva se stala jedním z problémů při aplikaci evropského práva před národními soudy.³¹ Nejvyšší soudy v rámci své judikatorní činnosti³² stanovily výjimku pro případy, kdy jsou posuzovány skutkové okolnosti, které nastaly před přistoupením České republiky do EU, nicméně jsou posuzovány po přistoupení a posuzovaná materie spadá do některé z aproximovaných oblastí. Nejvyšší správní soud a Nejvyšší soud konstatovaly, že předpisy evropského práva a judikatura Soudního dvora EU jsou vhodným výkladovým vodítkem při interpretaci českého práva, a to i v případech, kdy se posuzují EU. Předpokladem inspirace je skutečnost, že vykládané ustanovení českého právního předpisu bylo přijato za účelem aproximace národního práva s evropským právem a český zákonodárcem nebyl vyjádřen úmysl se od normy evropského práva odchýlit.³³

Nejvyšší soud především řeší pomocí aplikace nařízení Brusel I problematiku určení místní příslušnosti soudu členského státu, tak jak tomu je např. v usnesení **29 Nd 336/2007**. Z uvedeného rozhodnutí vyplývá, že v případě, kdy je žaloba doručena žalovanému, který nezaloží místní příslušnost podle čl. 24 nařízení Brusel I, teprve poté může soud zkoumat podmínky místní příslušnosti a použít příslušná ustanovení vnitrostátního předpisu.³⁴

Dalším nařízením, které je často aplikováno Nejvyšším soudem, je nařízení **Brusel II a IIa**.³⁵ Toto rozhodnutí je druhým nejčastěji aplikovaným nařízením u českých civilních soudů. Nařízení Brusel II začalo být účinné k 1. 3. 2002, a poté bylo nahrazeno nařízením Brusel IIa, které se stalo účinným dne 1. 3. 2005. Toto nařízení se bez ohledu na druh soudu vztahuje na občanskoprávní věci týkající se

---

³⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2005, sp. zn. 29 Od 31/2005.

³¹ KALEDA, S. Intertemporal legal issues in the European Union case law relating to the 2004 and 2007 accessions. *The application of EU law in the new member states: brave new world* / edited by Adam Łazowski. Hague: T.M.C. Asser Press, 2010, s. 99.

³² Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. září 2005, sp. zn. 2 Afs 92/2005, nebo rozsudek ze dne 22. března 2007, sp. zn. 9 Afs 5/2007.

³³ BOBEK, M. *Temporální působení práva Společenství ad absurdum?* [online]. Jiné právo, 11. března 2008 [cit. 12. března 2013]. Dostupné na <<http://jinepravo.blogspot.cz/2008/03/temporln-psoben-prva-es-ad-absurdum.html>>.

³⁴ BONČKOVÁ, H., ŽONDRA, M. Aplikace práva EU českými soudy v soukromoprávních věcech v letech 2004 – 2008. *Právní fórum*, 2011, roč. 8, č. 3, s. 97-112.

³⁵ Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000, Úř. věst. L 338, 23 prosince 2003, s. 1-29.

rozvodu, rozluky nebo prohlášení manželství za neplatné; přiznání, výkonu, převedení a úplného nebo částečného odnětí rodičovské zodpovědnosti.³⁶ Jako příklad, kdy se případ týká výše uvedeného rozhodnutí, lze uvést usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. **30 Cdo 2244/2011**, ve kterém se Nejvyšší soud zabývá posouzením obvyklého pobytu u nezletilého, jenž žije po určitou dobu na území jiného členského státu a s tím související místní příslušností soudu.³⁷

Mimo jiné aplikuje Nejvyšší soud i **nařízení o EET**.³⁸ Cílem tohoto nařízení je, aby přístup k výkonu v jiném členském státě, než ve kterém bylo rozhodnutí vydáno, byl urychlen a zjednodušen tím, že rozhodnutí bude vykonán bez mezitímních opatření přijatých před výkonem v členském státě, v němž se o výkon žádá. S rozhodnutím, které původní soud potvrdil jako evropský exekuční titul, by se mělo pro účely výkonu nakládat tak, jako kdyby bylo vydáno v členském státě, v němž se o jeho výkon žádá.³⁹

Dalším nařízením, které se vyskytují v judikatuře Nejvyššího soudu je **nařízení o doručování I a Ia**⁴⁰. Ve většině případů se soudy nezabývají rozbořem tohoto nařízení, ale jednoduše aplikují pravidla v něm upravená.⁴¹ Za rok 2012 Nejvyšší soud rozhodl pouze v jednom případě, kde poukazoval na předmětné nařízení.⁴²

---

³⁶ Tamtéž.

³⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2011, sp. zn. 30 Cdo 2244/2011.

³⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky. Úř. věst. L 143, 30. dubna 2004, s. 15-39.

³⁹ Tamtéž.

⁴⁰ Nařízení č. 1393/2007 ze dne 23. listopadu 2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1348/2000. Úř. věst. L 324, 10. prosince 2007, s. 79-120.

⁴¹ BONČKOVÁ, H., ŽONDRA, M *Souhrnná zpráva ...* s. 43.

⁴² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. srpna 2012, sp. zn. 20 Cdo 3785/2010.

2.2 Aplikace směrnic a příklady z judikatury Nejvyššího soud

Kromě nařízení civilní soudy aplikují směrnice, které nejsou tak častým jevem, ale o to je jejich aplikace zajímavější a komplikovanější. Směrnice, které dominují v rozhodnutích Nejvyššího soudu, se týkají jak oblasti občanského práva, tak i oblasti obchodního práva, a to především oblasti spotřebitelského práva, antidiskriminačního a autorského práva. Mimo to se můžeme setkat v rozhodnutích i s následujícími směrnicemi - směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. 4. 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách⁴³ a směrnice Rady č. 90/314/EHS ze dne 13. 6. 1990 o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy⁴⁴, směrnici Evropského parlamentu a Rady 97/9/ES ze dne 3. 3. 1997 o systémech pro odškodnění investorů.⁴⁵ Druhou směrnicí Rady ze dne 13. 12. 1976 o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy při zakládání akciových společností a při udržování a změně jejich základního kapitálu, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření (77/91/EHS)⁴⁶ či směrnici Evropského parlamentu a Rady 2004/25/ES ze dne 21. 4. 2004 o nabídkách převzetí.⁴⁷ Směrnice o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách lze zařadit mezi důležité právní nástroje sloužící k úpravě podmínek ve smlouvách pro všechny spotřebitelské smlouvy. Obsah této směrnice se především promítl v § 55 a 56 občanského zákoníku.⁴⁸

Mezi jeden z novějších případů, ve kterém je dotčena Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 **o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách**, je rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 6. 2010, sp. zn. **23 Cdo 1201/2009**. Žalobkyně se domáhala zrušení rozhodčí doložky obsažené

---

⁴³ Nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 ze dne 29. května 2000 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech. Úř. věst. L 95, 21. dubna 1993, s. 29-34.

⁴⁴ Směrnice Rady ze dne 13. června 1990 o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy (90/314/EHS) Úř. věst. L 158, 23. června 1990, s. 59-64.

⁴⁵ Směrnici Evropského parlamentu a Rady 97/9/ES ze dne 3. března 1997 o systémech pro odškodnění investorů Úř. věst. L 84, 26. března 1997, s. 22-31.

⁴⁶ Druhá Směrnice Rady 77/91/EHS ze dne 13. prosince 1976 o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy při zakládání akciových společností a při udržování a změně jejich základního kapitálu, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření (77/91/EHS) Úř. věst. L 26, 31. ledna 1977, s. 1-13.

⁴⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/25/ES ze dne 21. dubna 2004 o nabídkách převzetí Úř. věst. L 142, 30. dubna 2004, s. 12-23.

⁴⁸ BONČKOVÁ, H., ŽONDRA, M. *Souhrnná zpráva ...*, s. 53.

ve zprostředkovatelské smlouvě, kterou Nejvyšší soud posoudil jako spotřebitelskou smlouvu formulářového typu. „Žalobkyně argumentovala s poukazem na ustanovení § 56 odst. 1 občanského zákoníku (dále též jen „obč. zák.“), na směrnici Rady ES č. 93/13/EHS ze dne 5. 4. 1993 a na doporučení Komise ES 98/257/ES, že český zákon a právo Evropských společenství ve spotřebitelských vztazích sankcionují neplatností taková smluvní ujednání, která mají za cíl nebo důsledek to, že se podstatně zhorší postavení spotřebitele.“⁴⁹ Nejvyšší soud argumentoval proti tomuto tvrzení, že se sice jedná o spotřebitelskou smlouvu, která se ale svým rozsahem, volbou písma a strukturou blíží individuální smlouvě. Kromě toho obchodní podmínky jsou dobře čitelné a ujednání o rozhodčí doložce se nachází přímo nad podpisem žalobkyně a není pochyb o tom, že se žalobkyně s touto doložkou měla možnost seznámit. Nejvyšší soud dospěl k názoru, že „žalobkyně v postavení průměrného spotřebitele (natož jako osoba vysokoškolsky vzdělaná) mohla dost dobře vědět, že text, jenž podepisuje, obsahuje rozhodčí doložku. Je třeba zdůraznit, že i ochrana spotřebitele má své meze a v žádném případě ji nelze pojímat jako obranu jeho lehkomyšlnosti a neodpovědnosti.“⁵⁰

Směrnice 93/13 o zneužívajících klauzulích ve spotřebitelských smlouvách⁵¹ pod písmenem q) uvádí, že mezi zneužívající klauzule lze zařadit situaci, kdy spotřebitel nemá možnost podat žalobu nebo použít jiný opravný prostředek a po spotřebiteli požaduje, aby předkládal spory výlučně rozhodčímu soudu.⁵² Tato směrnice se promítla do občanského zákoníku, a to do § 56 odst. 1⁵³ ovšem nedůsledně. Směrnice při posuzování toho, zda se jedná o zneužívající klauzuli, je postavena na třech pilířích, a to na rozporu s požadavkem dobré víry, nerovnováze práv a povinností ve spojení s tím, že se jedná o ujednání, které nebylo individuálně projednáno.⁵⁴ V českém prostředí individuálně neprojednané klauzule mohou, ale nemusí být spjaty výhradně s adhezními smlouvami, tedy smlouvami formulářového typu. Otázkou zůstává, zda rozhodčí doložky sjednané v takovém typu smluv ve spotřebitelských smlouvách, jsou neplatné bez dalšího či nikoliv.

---

⁴⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. června 2010, sp. zn. 23 Cdo 1201/2009.

⁵⁰ Bulletin Zahraničního oddělení Nejvyššího soudu ČR. Judikatura Nejvyššího soudu s evropským prvkem roč. 2010, č. 3, s. 26.

⁵¹ Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách. Úř. věst. L 095, 21. dubna 1993. s. 29 – 34.

⁵² Tamtéž.

⁵³ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁴ PELIKÁNOVÁ, I. *České právo, Evropa a rozhodčí doložka*. Bulletin advokacie, 201, č. 10, str. 17.

Argumenty, které zaznívají ve prospěch neplatnosti rozhodčí doložky, jsou následující: spotřebitel jako slabší strana v případě formulářového typu smluv není v takovém postavení, aby mohl donutit druhou stranu k odstranění rozhodčí doložky. Spotřebitelův zájem na řešení sporu rozhodčí cestou je v reálu malý. Procesní prostředky na ochranu spotřebitele jsou menší než u soudního sporu a nevýhoda je i nutnost dostavit se před rozhodčí soud v případě ústního jednání. Může tak dojít k situaci, že náklady vynaložené spotřebitelem na dopravu do místa rozhodčího soudu mohou převýšit cenu zboží popř. dlužnou částku a v neposlední řadě možnost spotřebitele domáhat se ochrany před soudy je velmi malá, neboť soud má pouze omezené možnosti jak zasáhnout v případě řešení sporu rozhodcem popř. rozhodčím soudem.⁵⁵

Podle mého názoru to, že je rozhodčí doložka sjednána ve spotřebitelské smlouvě formulářového typu ještě nutně neznamená její absolutní neplatnost, jak uvádí *Irena Pelikánová* ve svém příspěvku.⁵⁶ Není vyloučeno, že smlouva formulářového typu bude obsahovat ujednání, která mohou být individuálně projednána. Samotný Nejvyšší soud⁵⁷ při svém rozhodování dospěl k závěru, že pouhá existence rozhodčí doložky ve spotřebitelské smlouvě neznamená její automatickou neplatnost, ale pouze potřebu bližšího zkoumání, tj. za jakých okolností a s kým byla smlouva uzavřena. Postoj Nejvyššího soudu ve vztahu ke směrnici můžeme shrnout následujícím způsobem. Směrnice, jakožto pramen evropského práva, který není přímo účinný, resp. je přímo účinný za splnění určitých podmínek, a který v sobě obsahuje závazek transponovat směrnice do národního práva, se v případě České republiky projevil v § 51a násl. občanského zákoníku. Samotná směrnice neplatnost rozhodčí doložky podmiňuje existencí nerovného postavení mezi subjekty smluvního vztahu, které musí být značné a zároveň tato nerovnováha musí přímo vycházet z rozhodčí doložky.⁵⁸ Závěrem lze říci, že Nejvyšší soud při použití eurokonformního výkladu se neodklonil od směrnice ani judikatury Soudního dvora EU,⁵⁹ který podněcuje národní soudy k pečlivé kontrole

---

⁵⁵ SLOVÁČEK, D. Ochrana spotřebitele a rozhodčí doložky. *Bulletin advokacie*, č. 7, 2009, s. 46.

⁵⁶ PELIKÁNOVÁ, I. *České právo, Evropa...*, s. 17.

⁵⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. června 2010, sp. zn. 23 Cdo 1201/2009.

⁵⁸ LISSE, L. Rozhodčí doložka ve spotřebitelských smlouvách a judikatura ESD. *Právní Fórum*, roč. 2010, č. 12, s. 581.

⁵⁹ Rozhodnutí soudního dvora ze dne 6. října 2009, Asturcom Telecomunicaciones SL v. Cristina Rodríguez Nogueira, C-40/08, Sb. rozh. s I-09579.

a zvážení neplatnosti rozhodčí doložky, namísto toho, aby rozhodčí doložky rušily z důvodu nearbitrality rozhodčích doložek.⁶⁰

Ožehavým tématem i v judikatuře Nejvyššího soudu je otázka **diskriminace**. Jako příklad může sloužit rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 7. 2007, sp. zn. **21 Cdo 612/2006**, který se věnuje otázce obráceného důkazního břemene v souvislosti s § 133 písm. a) o.s.ř., který je transpozicí antidiskriminačních směrnic, v tomto případě směrnice Rady 97/80/ES ze dne 15. 12. 1997 o důkazním břemenu v případech diskriminace na základě pohlaví.⁶¹

Tento rozsudek vyvolal mezi odbornou veřejností velký rozruch, neboť odporuje nálezů Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 37/04. Skutkovou podstatou daného případu je, že žalobkyně, v tomto případě soudkyně, žalovala Českou republiku za to, že jí nebylo umožněno vykonávat její práci na poloviční úvazek, když jiné soudkyni tato možnost umožněna byla. Dále tvrdila, že kromě této diskriminace byla diskriminována i na základě pohlaví, když český stát dostatečně nechrání práva na ochranu mateřského poslání žen. Nejvyšší soud se k otázce diskriminace vyjádřil tak, že v řízení musí z účastníkem tvrzených skutečností diskriminace opravdu vyplývat, nestačí jeho osobní přesvědčení o jeho diskriminaci a žalovaná přímou ani nepřímou diskriminaci na základě svého pohlaví neprokázala.⁶²

2.3 Závěr kapitoly

Na základě výše uvedeného můžeme zhodnotit aplikaci evropského práva především, co se týká oblastí a právních předpisů, které Nejvyšší soud aplikuje. Podle dostupných údajů vyplývá, že nejčastěji aplikovaným nařízením je nařízení Brusel I. V roce 2011 judikaturu Nejvyššího soudu s evropským prvkem tvořilo 13 rozsudků a usnesení, kde z těchto 13 případů bylo nejčastěji dotčeným nařízením nařízení Brusel I., poté Brusel II a IIa a v oblasti aplikace směrnic se především jedná o směrnice vztahující se k oblasti diskriminace, autorského práva a oblasti ochrany spotřebitele.

Podle mého názoru si Nejvyšší soud osvojil schopnost pracovat s evropským právem a aplikovat ho na jednotlivé případy, a to nejen v případě přímo aplikovatelných nařízeních, ale i směrnic, jak je vidět z výše uvedeného. Samozřejmě, že i v rozhodovací praxi v případech s evropským prvkem můžeme najít rozhodnutí, kde

---

⁶⁰ LISSE, L. Rozhodčí doložka ve spotřebitelských ..., s. 581.

⁶¹ BONČKOVÁ, H., ŽONDRA, M. *Souhrnná zpráva* ..., s. 71.

⁶² Tamtéž.

došlo k chybám⁶³ v aplikaci evropského práva, ale podle mého názoru se to týká především období po vstupu České republiky do EU, kde zejména soudci neměli žádné zkušenosti s evropským právem.

---

⁶³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. července 2009, sp. zn. 25 Cdo 1394/2007.

3 Nejvyšší správní soud a rozhodnutí s evropským prvkem

V oblasti správního soudnictví existuje nespočet kauz, které se týkají evropského práva. Důvodem je vysoká regulace oblastí, které spadají do působnosti Nejvyššího správního soudu evropskými předpisy. V současnosti z velké části tvořeny evropskými předpisy některé odvětví správního práva např. v oblasti cla. Tyto odvětví můžeme označit jako plně „unijní“, kde vnitrostátní právní orgány aplikují pouze přímo použitelná nařízení. Je to zejména oblast sociálního zabezpečení migrujících osob mezi členskými státy, hospodářská soutěž a určité aspekty azylu.⁶⁴ Cílem této kapitoly je poukázat na oblasti, kde se nejčastěji vyskytuje evropský prvek spolu s relevantními rozhodnutími Nejvyššího správního soudu.

V **oblasti cla**, která je z velké části upravena evropským právem Nejvyšší správní soud aplikuje evropské právo a jeho normy neustále.⁶⁵ Jako příklad může sloužit usnesení Nejvyššího správního soudu sp. zn. **1 Afs 8/2007**, ve kterém se jedná o zařazení zboží do příslušné kombinované celní nomenklatury harmonizovaného systému. V tomto případě šlo o zařazení směsi dvou látek obsahující 98,6 a více hmotnostních procent sacharózy a 1,2 a méně hmotnostních procent výtažku z lékořice.⁶⁶ Věc se dostala až před rozšířený senát Nejvyššího správního soudu.

V Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 3 Azs 116/2007 se Nejvyšší správní soud potýkal s případem, kdy občanka jiného členského státu požádala o azyl v České republice, ale v průběhu probíhajícího soudního řízení byla vyhoštěna z území České republiky. Žalobkyně se domáhala sjednání nápravy u Nejvyššího správního soudu, když tvrdila, že tím, že jí nebyla umožněna přítomnost u soudního jednání, aby mohla dostatečně soudu vysvětlit svoje vazby na Českou republiku, bylo zasaženo do jejích základních práv, a to především do „právo žalobkyně na to, aby byla její věc projednána veřejně a v její přítomnosti a aby se mohla vyjádřit ke všem prováděným důkazům (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod). Kromě toho byl porušen i článek 13 (a teoreticky i články 1, 3 a 8) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, protože podanou žalobu nelze považovat za účinný opravný prostředek: v důsledku rozhodnutí žalovaného byla žalobkyně přemístěna do Maďarska, a fakticky

---

⁶⁴ BOBEK, M., BŘÍZA, P., KOMÁREK, J. *Vnitrostátní aplikace ...*, s. 125.

⁶⁵ Za rok 2012 se jedná přibližně o 20 rozhodnutí týkající se oblasti cla, kde zdrojem rozhodnutí je nařízení nebo směrnice EU. Dostupné na <www.nssoud.cz>.

⁶⁶ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 17. července 2008, sp. zn. 1 Afs 8/2007.

jí tak byl znemožněn zpětný vstup do ČR, protože je nežádoucí osobou; to zároveň přineslo podstatný zásah do soukromého a rodinného života žalobkyně.”⁶⁷

Nejvyšší soud se musel vypořádat s otázkou odkladného účinku žaloby a došel k závěru, že Čl. 19 odst. 2 nařízení⁶⁸ nepřiznává odkladný účinek na provedení přemístění u opravného prostředku nebo jiného návrhu o přezkoumání rozhodnutí, kterým se určuje členský stát relevantní k posouzení žádosti o udělení azylu, pokud jej soud nepřizná v daném případě. Platné znění zákona o azylu obsahovala ustanovení, které jakékoliv žalobě proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ve věci azylu přiznávalo odkladný účinek. Nařízení, které má aplikační přednost před vnitrostátním právem mělo být použito přednostně, tedy bez ohledu na dikci vnitrostátního práva. Krajský soud ve svém rozhodnutí pochybil, když neupřednostnil nařízení, ačkoliv vada neměla vliv na zákonnost rozhodnutí.⁶⁹ Kromě tohoto ustanovení Nejvyšší správní soud aplikuje další ustanovení z předmětného nařízení.

3.1 Závěr

Evropské právo se původně snažilo unifikovat a harmonizovat oblast vztahující se k vytvoření vnitřního trhu, především zavedení jednotné celní úpravy. K tomu se přidružovaly oblasti jako sociální zabezpečení migrujících osob mezi členskými státy a oblast azylu.⁷⁰ Díky tomu má Nejvyšší správní soud, do jehož působnosti výše popsané oblasti spadají, velké zkušenosti s aplikací evropského práva. Ve srovnání s Nejvyšším soudem je nápad případů s evropským prvkem několikanásobně vyšší.

---

⁶⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. dubna 2008 č. j. 3 Ads 116/2007-81.

⁶⁸ Nařízení Rady (ES) č. 343/2003 ze dne 18. února 2003, kterým se stanovují kritéria a postupy pro určení členského státu odpovědného za posouzení žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v jednom z členských států. Úř. věst. L 50, 25. února 2003, s. 1 a násl.

⁶⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. listopadu 2006, č. j. 1 Azs 37/2006-64.

⁷⁰ BOBEK, M. Evropské právo v aplikační praxi správních orgánů a soudů – přílivová vlna anebo postupný průsak? *Soudní rozhledy*. roč. 2008, č. 10, s. 367-373.

4. Aplikační zásada přednosti a přímého účinku a její akceptace českými soudy

Česká republika je od roku 2004 součástí EU spolu s dalšími evropskými státy. Tento vstup znamenal pro české soudnictví obrovskou změnu, neboť od 1. května 2004 začal na našem území platit zcela nový právní systém. Pro soudy nově přistoupivších států to zejména znamenalo vstup do systému, který byl vybudován na soudcovském právu vytvářeném Evropským soudním dvorem.⁷¹ Pro zajištění fungování právního systému národního s právním systémem EU došlo k vytvoření základních aplikačních zásad. Jednou z nejdůležitějších zásad je aplikační zásada přímého účinku.

Přímý účinek především znamená, že norma evropského práva může přímo zakládat práva a povinnosti pro subjekty práva. Jinak řečeno, každý jednotlivec má možnost dovolávat se svých práv plynoucích z unijního práva, ať už jsou zdrojem směrnice, nařízení, rozhodnutí nebo smlouvy a vnitrostátní soud má povinnost se těmito akty zabývat bez ohledu na právní řád soudu.⁷² Tomu se říká širší pojetí přímého účinku. Kromě toho se v teorii můžeme setkat s tzv. úzkým pojetím přímého účinku, který je založen na schopnosti nařízení přiznat práva jednotlivci.⁷³ Přímý účinek u nařízení je omezen díky rozsudku *Van Gend en Loos*⁷⁴, který tuto zásadu formuloval a zároveň vytyčil kritéria.⁷⁵ Přímý účinek nařízení se uplatní v případě, že ustanovení bude dostatečně jasné, přesné, bezpodmínečné a nenechá žádný prostor pro uvážení.⁷⁶

Z judikatury Evropského soudu také vyplynula zásada přímého účinku směrnic. Základním judikátem Soudního dvora byl rozsudek ve věci *Van Duyn v Home Office*⁷⁷, který stanovil stejná kritéria pro směrnice. Později přišel Soudní dvůr EU s podmínkou, že přímý účinek je vázán na vypršení lhůty k implementaci a řádné provedení implementace. Jakmile lhůta vyprší, mohou se jednotlivci dovolávat směrnice

---

⁷¹ KÜHN, Z. Teoretické problémy aplikace ..., s. 335-349.

⁷² SLAŠŤAN, M. *Primárne právo Európskej únie*. 3. vydání. Bratislava: EUROIURIS, 2010, s. 165

⁷³ CRAIG, P., BÚRCA, G. *EU LAW, TEXT, CASES AND MATERIALS*. 5. vydání, Oxford: Oxford University Press., 2011, s. 180.

⁷⁴ Rozsudek ve věci 26/62 NV *Algemene Transport- en Expeditie Onderneming van Gend & Loos v Netherlands Inland Revenue Administration*.

⁷⁵ CHALMERS, D. DAVIES, G., MONTI, G. *European union law*, 2. vydání. Cambridge: Cambridge University Press, 2010, s. 168 – 170.

⁷⁶ STEINER, J., WOODS, L., TWIGG-FESNER, Ch., *EU Law*, 9. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2006, s. 92.

⁷⁷ Rozsudek ze dne 4. prosince 1974, *Van Duyn v. Home Office*, 41/74, Sb. rozh. 1974, s. 01337.

před národními soudy, popř. pokud členský stát nesprávně implementoval směrnice, může se jí jednotlivce dovolávat taktéž.⁷⁸

V souvislosti s přímým účinkem je úzce spojena zásada přednosti evropského práva. Přednost práva EU je založena na tom, že norma evropského práva má aplikační přednost před normami vnitrostátního práva. Tyto dva principy jsou spolu navzájem propojeny tak, že pokud je normě evropského práva přiznán přímý účinek a jednotlivce se jej dovolává, pak takovéto dovolání nemůže být např. národním soudem ignorováno díky vnitrostátní normě. Poprvé tuto zásadu judikoval Soudní dvůr EU v rozsudku *Costa vs. E.N.E.L.*, kde pro výklad použil několik argumentů. Především řekl, že díky přednosti evropského práva bude zajištěna jednotná aplikace ve všech členských státech.⁷⁹

S ohledem na přednost, přímý účinek i povinnost eurokonformního výkladu, jsou právo EU povinny aplikovat všechny orgány členských států. Zvláštní roli však hraje zejména jeho aplikace obecnými a správními soudy jako formy pro řešení sporů. Ty získávají unijní mandát a stávají se spolugaranty účinnosti unijního práva. Nejčastěji se unijní právo objevuje před správními soudy, jelikož řeší spory proti výkonu státní moci, které jsou široce vázány unijním právem.⁸⁰ „Role domácích soudů při utváření komunitárního práva je velmi důležitá a neredukuje se pouze jen na prostou mechanickou aplikaci doktrín utvářených ESD. Soudcové domácích soudů se při aplikaci evropského práva současně stávají evropskými soudci, musí vykládat a aplikovat evropské právo se zřetelem na zájmy sjednocené Evropy.”⁸¹

Podle *Bobka* je možné formulovat postoj českých obecných soudů k evropskému právu jako dvojí zdrženlivost. V prvním případě se jedná o zdrženlivost při podávání obecných výroků, tedy vysvětlení proč a jak právo EU působí v českém právním řádu. Obecné soudy zacházejí s evropským právem stejně jako s českými zákony – přímo aplikují normu evropského práva.⁸²

---

⁷⁸ STEINER, J., WOODS, L., TWIGG-FESNER, Ch., *EU Law*, 9. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2006, s. 95.

⁷⁹ ONDŘEJKOVÁ, J. *Princip přednosti evropského práva v teorii a soudní praxi*. Praha: Leges, 2010, s. 36.

⁸⁰ ČELADNÍK, F. *Pozitivní vliv práva evropské unie na český právní řád* [online]. epravo.cz, 4. června 2009 [12. března 2013]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/pozitivni-vliv-prava-evropske-unie-na-cesky-pravni-rad-56659.html>>.

⁸¹ KÜHN, Z. *Teoretické problémy aplikace ...*, s. 335-349.

⁸² BOBEK, M., BRÍZA, P., KOMÁREK, J.. *Vnitrostátní aplikace...*, s. 122.

V druhém případě se jedná o zdrženlivost v případě zjevného konfliktu mezi českým právem a právem EU. Soudy namísto toho, aby identifikovaly přímý rozpor mezi právy a použily zásadu aplikační přednosti a přímého účinku, tak místo toho se snaží konflikt zahladit a prohlásit, že právo EU je *lex specialis* k české právní úpravě, popřípadě se vyhnout konfliktu za použití souladného výkladu. Je to ale pochopitelné. České právo je zcela odlišné od evropského práva a množství pramenů k přezkumu je značné.⁸³

I přes výše uvedené se již můžeme setkat s kauzami, kde se soud nebál vyslovit konflikt evropského práva s národním právem a použil zásadu aplikační přednosti a přímého účinku, který může vést k vyloučení národní normy a k jejímu nahrazení.⁸⁴

Výše popsany postup můžeme najít u Nejvyššího správního soudu, kdy především správní soudnictví je nejvíce ovlivněno evropským právem, ale i u Nejvyššího soudu.

4.1 Přímá aplikace evropského práva Nejvyšším správním soudem

4.1.1 Přímá aplikace evropského práva bez uplatnění aplikační přednosti

Jedná se o situaci, kdy právo EU je přímo aplikováno bez nutnosti uplatnění principu aplikační přednosti. Výchozí premisou pro takového určení je, že právo EU je tzv. *lex specialis* vůči národnímu právu.⁸⁵

Jako zajímavý příklad může sloužit rozsudek NSS ve věci č. j. **3 Ads 102/2006-60**, který se týkal oblasti sociálního zabezpečení migrujících osob, kdy žadatelka o invalidní důchod podala žádost na předepsaném formuláři EU úřadům ve Spolkové republice Německo. Zdravotní stav žadatelky měly posoudit příslušné české orgány, tak jak stanovovaly předpisy EU. České orgány v souladu s vnitrostátními právními předpisy, na základě lékařského posudku okresní správy sociálního zabezpečení, žádost posoudily jako žádost o plný invalidní důchod, kterou následně zamítly. Případ dále projednával Krajský soud v Plzni, který se k této kauze vyjádřil tak, že žadatelka, v té době částečně invalidní, se v souladu s předpisy EU domáhala invalidního důchodu obecně, neboť předpisy EU žádným způsobem nerozlišují stupně invalidity. Na závěr Krajský soud v Plzni prohlásil, že postupem českých orgánů, které vyhodnotily žádost jako žádost o plný invalidní důchod, byla žadatelka zkrácena na svých právech.

---

⁸³ BOBEK, M., BŘÍZA, P., KOMÁREK, J. *Vnitrostátní aplikace ...*, s. 123

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ Tamtéž.

K tomuto případu se vyjádřil i Nejvyšší správní soud, který souhlasil s rozhodnutím Krajského soudu v Plzni a vyjádřil se tak, že v případě žádosti podané podle přímo aplikovatelných předpisů práva EU nelze s odkazem na vnitrostátní úpravu zkrátit žadatele na jeho právech. NSS dodal, že v případě nařízení upravující možnost podat žádost o přiznání invalidního důchodu obecně, a kterému je vlastní přednostní aplikace a přímý účinek, nemohou vnitrostátní orgány posuzovat žádost pouze z hlediska plného invalidního důchodu. Stěžovatelka sice posuzovala žádost žalobkyně jako žádost o přiznání plného invalidního důchodu, ale ze spisu vyplynulo, že v odůvodnění zohlednila i splnění nároků nejen na plný, ale i částečný invalidní důchod. O otázce splnění nároku na částečný invalidní důchod došlo ze strany stěžovatelky k chybě, když rozhodla na základě neúplného a nesprávně zjištěného skutkového stavu.”⁸⁶

Nejvyšší správní soud je povinen z úřední povinnosti zohlednit právo Společenství tehdy, pokud by jeho porušení vedlo k vadám zmíněným v § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. nebo k jiným vadám, které je tento soud povinen zohlednit i v případě vnitrostátního práva.⁸⁷

Tento případ je zajímavý tím, že v něm lze buď spatřovat pochybení správního orgánu při přímé aplikaci práva EU, které nebylo v přímém rozporu s vnitrostátní úpravou, tedy případ, kdy evropské právo je vůči národnímu právu ve vztahu *lex specialis* v oblasti sociálního zabezpečení migrujících osob, nebo lze naopak vnímat rozpor vnitrostátní úpravy týkající se sociálního zabezpečení migrujících osob – rozlišování stupňů invalidity - s právem EU.⁸⁸

4.1.2 Přímá aplikace evropského práva s aplikační předností

Na rozdíl od přímé aplikace evropského práva bez aplikační přednosti se zde jedná o případ, kdy je identifikován rozpor mezi vnitrostátní a evropskou právní úpravou, a proto je nutné aplikovat zásadu aplikační přednosti unijního práva. Nutné je ovšem dodat, že snahou českých soudů je se vyhnout této konfliktní situaci a vyřešit spor pomocí eurokonformního výkladu vnitrostátního práva, kde úskalím je značně „ohnutí” vnitrostátní právní úpravy.⁸⁹

---

⁸⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. února 2007, č.j. 3 Ads 10/2006-60.

⁸⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. června 2009, č.j. 8 As 33/2009-56.

⁸⁸ BOBEK, M., BŘÍZA, P., KOMÁREK, J. *Vnitrostátní aplikace ...*, s. 126.

⁸⁹ BOBEK, M., BŘÍZA, P., KOMÁREK, J. *Vnitrostátní aplikace ...*, s. 123.

Jako demonstrace takového postupu může sloužit rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. **3 Azs 259/2005**⁹⁰ týkající se posuzování žádosti o azyl, kterou podávali státní příslušníci Slovenské republiky po přistoupení ČR a SR k EU. Česká právní úprava v záležitostech azylu znala pouze následující typy vyřízení žádosti o azyl a to: udělení azylu, neudělení azylu, zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné a zastavení řízení. Po přistoupení ČR k EU začal na našem území platit protokol Evropské unie tzv. „Protokol o poskytování azylu státním příslušníkům členských států Evropské unie“. Tento protokol se stal součástí Amsterdamské smlouvy tudíž i primárního práva.⁹¹ Obsahem protokolu je vyjádření, že členské státy EU se navzájem považují za bezpečné země původu, pro všechny oblasti týkající se azylu. Členský stát může zvážit nebo přijmout žádost ke zpracování pouze v několika případech, které byly určeny taxativním výčtem. Můžeme říci, že se především jedná o případy prokázaného a opakovaného porušování základních práv a svobod.

Čerstvě po přistoupení bylo Ministerstvo vnitra zavaleno žádostmi o azyl, které v souladu s výše zmíněným protokolem (přímo účinným a bezprostředně aplikovatelným) odmítalo, tzn. procesně postupovalo v rozporu s tehdy platným zákonem o azylu. Ministerstvo svůj postup odůvodňovalo tím, že příslušný zákon postrádá ustanovení, která by upravovala podání žádosti o azyl státním příslušníkem jiného členského státu EU.

Takový postup byl věcí přezkumu ze strany správních soudů. Krajské soudy rozhodující otázku v prvním stupni měly na postup ministerstva odlišné názory. Např. Městský soud v Praze schvaloval postup Ministerstva s odkazem na čl. 10 Ústavy a Akt o přistoupení, kdy je povinností České republiky aplikovat primární právo před vnitrostátním zákonem, který ještě k tomu neupravuje danou oblast. I v tomto případě Městský soud v Praze použil argumentaci tzv. *lex specialis* evropského práva vůči národnímu právu. Jiné krajské soudy spatřovaly v jednání Ministerstva vybočení ze zákona o azylu, neboť daný problém bylo možno vyřešit v rámci zákona o azylu s použitím ustanovení § 16 odst. 1 – odmítnutí žádosti.

Nejvyšší správní soud přiznal výše zmiňovanému protokolu přímý účinek a aplikační přednost, ale zároveň poznamenal, že tehdy platný zákon o azylu již v sobě zahrnoval ustanovení, které bylo konformní s protokolem, tudíž neexistoval důvod,

---

⁹⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. července 2006, sp. zn. 3 Azs 259/2005.

⁹¹ V češtině publikován na s. 8332-8333 v č. 44/2004 Sb. m. s.

proč by měla být dána přednost komunitárnímu právu před souladnou vnitrostátní úpravou.⁹²

Po několika letech, kdy správní soudy jsou zavázány aplikovat právo Evropské unie, se ukazuje, že české správní soudy za využití všech dostupných nástrojů svěřených jim Evropskou unií, jsou schopny přímo aplikovat právo Evropské unie. V případě neaplikace přímo účinného právního aktu Evropské unie se rozhodnutí stává nezákonným a správní soud takové rozhodnutí pro jeho nezákonnost zruší a věc vrátí k dalšímu projednání. Neaplikace přímo účinného aktu Evropské unie má stejný účinek jako neaplikace českého zákona. Z výše uvedeného lze usuzovat, že právo evropské unie se stalo součástí českého právního řádu.⁹³

4.2 Přímá aplikace evropského práva Nejvyšším soudem

4.2.1 Přímá aplikace evropského práva s aplikační předností

České civilní soudy nejčastěji rozhodují případy v souvislosti s nařízením Brusel I, které se vztahuje na mezinárodní příslušnost soudů v občanských a obchodních věcech, kdy aplikace tohoto nařízení podle dostupných údajů mezi lety 2004-2008 se počítá na tisíce případů. Další oblasti rozhodování se týkají nařízení Brusel IIa, jež upravuje oblast mezinárodní příslušnosti soudů ve věcech manželské a rodičovské zodpovědnosti a další přímo aplikovatelná nařízení. Stejně jako ve správním soudnictví i v oblasti civilního soudnictví se častěji můžeme setkat s tendencí soudů konflikty zahlazovat pomocí eurokonformního výkladu.⁹⁴

Jedním z rozhodnutí Nejvyššího soudu⁹⁵, kdy konstatoval pochybení odvolacího soudu při neaplikaci komunitárního práva, je rozsudek ve věci sp. zn. **28 Cdo 2927/2010**, kde Nejvyšší soud ve svém odůvodnění se především opřel o zásadu přímého účinku a přednosti evropského práva, které jsou členské státy povinny respektovat. Věc se týkala možnosti přiznání nároku na produkční náhradu vyplývající z práva EU, která nebyla žadatelce přiznána z důvodu pozdního rozhodnutí SZIF, tudíž z důvodu nesprávného úředního postupu. Žalovaná strana namítala, že nemohla

---

⁹² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. července 2006, sp. zn. 3 Azs 259/2005.

⁹³ BOBEK, M., BŘÍZA, P., KOMÁREK, J. *Vnitrostátní aplikace ...*, s. 135.

⁹⁴ Tamtéž, s. 136

⁹⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. srpna 2012, sp. zn. 28 Cdo 2927/2010.

rozhodnout ve stanovené lhůtě, neboť se jednalo o zvláště složitý případ, kde lhůta k rozhodnutí je delší a v této delší lhůtě bylo rozhodnuto.⁹⁶

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalovaná strana postupovala dle zákona a k nesprávnému úřednímu postupu nedošlo. V rámci nároku na produkční náhradu bylo soudem prvního stupně tvrzeno, že v souladu s nařízeními evropského práva k nároku nedošlo. Žalobkyně se proti tomuto rozhodnutí odvolala. Odvolací soud potvrdil svým rozsudkem rozhodnutí soudu prvního stupně, když tvrdil, že vnitrostátní úprava je v souladu s evropskými předpisy nařízením (ES) č. 1260/2001 a nařízením (ES) č. 1265/2001 a SZIF se nedopustil nesprávného úředního postupu, když z důvodu zvláště složitosti případu rozhodl ve lhůtě delší. Odvolací soud se nezabýval otázkou, zda orgány státu pochybily, když neaplikovaly přímo použitelné předpisy rovnou, neboť to žalobkyně netvrdila a ani se toho nedomáhala.⁹⁷

Dovolací soud dospěl k závěru, že odvolací soud měl posoudit otázku týkající se vztahu mezi vnitrostátním právem a evropskými předpisy a jejich výklad. A dospěl k závěru, že se jedná o relevantní otázku, která nebyla v rozhodovací praxi doposud řešena. Dovolací soud vědom si základních principů evropského práva a to zásady přímého účinku, přednosti a aplikační přednosti a bezprostřední použitelnosti s odkazem na relevantní judikaturu, jež se k těmto zásadám váže a vědom si závazku aplikovat evropské právo jednotně se zabýval posouzením otázky, zda se dovolatelka mohla domáhat svých práv na náhradu z přímo aplikovatelných právních norem unijního práva. Dovolací soud dospěl k závěru, že i v případě nařízení, u kterého je umožněno fakultativní přijetí implementačních opatření, i tato opatření mají podle čl. 288 SFEU přímý účinek. Dovolatelka tedy mohla postupovat podle přímo účinných unijních předpisů, které jí zakládají nárok na výrobní náhradu.⁹⁸

4.3 Závěr kapitoly

V současnosti se objevuje stále větší počet případů obsahujících evropský prvek. Oba dva nejvyšší soudy se musí vypořádat s úkolem přímé aplikace práva Evropské unie a po více než deseti letech od vstupu České republiky do EU se oba nejvyšší soudy naučily aplikovat evropské právo. Nejvyšší správní soud díky mnohem většímu

---

⁹⁶ Tamtéž.

⁹⁷ Tamtéž.

⁹⁸ Tamtéž.

počtu případů má v tomto ohledu bohatší zkušenosti než Nejvyšší soud, ale pokud se jedná o vypořádání se s aplikací evropského práva, obě vrcholné instituce volí jednotný postup, jednoduše aplikují komunitární právo, nebo se snaží vyhnout konfliktu mezi unijním a vnitrostátním právem díky eurokonformnímu výkladu, který vede k ohýbání vnitrostátní úpravy, popř. konstatují, že k žádnému konfliktu nedošlo.

5 Nepřímá aplikace práva EU

Nepřímý účinek neboli také souladný výklad nebo také eurokonformní výklad vychází z judikatury Soudního dvora EU, který tuto teorii především vymezení vůči směrnici.⁹⁹ Na počátku této teorie stály dva téměř identické rozsudky Soudního dvora EU.¹⁰⁰ V obou případech byla předběžná otázka položena německým soudem, který se domáhal výkladu směrnice 76/20/EHS.¹⁰¹ Podstatou věci byla otázka sankcionování diskriminace při přístupu k zaměstnání, přičemž směrnice otázku diskriminace nepostihovala a neobsahovala žádné bezpodmínečné a dostatečně jasné ujednání, které by splňovalo podmínky přímého účinku, přesto Soudní dvůr dospěl k závěru, že vnitrostátní soudy jsou povinny vykládat národní právo ve smyslu cílů, jež jsou obsaženy v právních předpisech Evropské unie.¹⁰² Soudní dvůr v rozhodnutí *Von Colson* vymezení i limity výkladu, když řekl, že vnitrostátní soudy jsou příslušné interpretovat a aplikovat právní předpisy, které byly přijaty za účelem výkladu směrnice v celém rozsahu, v němž je mu poskytnut v rámci národního práva prostor pro uvážení.¹⁰³ Teorie nepřímého účinku byla rozvinuta i dalším judikátem, a to rozhodnutím ve věci *Marleasing*,¹⁰⁴ kde Soudní dvůr EU řekl, že směrnice jsou závazné pro členské státy a členské státy mají povinnost dosáhnout směrnici sledovaného cíle, jenž může být dosažen i výkladem národního práva orgánem státu jako je např. soud a to bez ohledu na to, zda byla vnitrostátní úprava přijata před nebo po přijetí směrnice nebo směrnice nebyla členským státem provedena vůbec.¹⁰⁵ Později soudní dvůr judikoval¹⁰⁶ určité limity, kdy národní právo nemusí být podrobeno eurokonformnímu výkladu. Soudní dvůr EU se vyjádřil tak, že pokud nelze interpretovat národní právo ve světle směrnice, pak tak národní orgán učinit nemusí,

⁹⁹ BOBEK, M., BŘÍZA, P., KOMÁREK, J. *Vnitrostátní aplikace ...*, s. 149.

¹⁰⁰ Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 10. dubna 1984 *Sabine von Colson and Elisabeth Kamann v Land Nordrhein-Westfalen*, 14/83, Sb. rozh. 1984, s. 01891 a rozsudek ze dne 10. dubna 1984, *Dorit Harz v Deutsche Tradax GmbH*, 79/83, Sb. rozh. 1984, s. 01921.

¹⁰¹ Směrnice 76/20/EHS ze dne 9. února 1976 o zavedení zásad rovného zacházení pro muže a ženy, pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornému vzdělání a postupu v zaměstnání a o pracovní podmínky. Úř. věst. L 39, s. 40 – 42.

¹⁰² Povinnost práva společenství. *Judikatura ESD*, roč. 2008, č. 3, s. 171, ASPI.

¹⁰³ Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 10. dubna 1984, *Sabine von Colson and Elisabeth Kamann v Land Nordrhein-Westfalen*, 14/83.

¹⁰⁴ Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 13. listopadu 1990, *Marleasing SA v La Comercial de Alimentacion SA*, C-106/89, Sb. rozh. 1990, s. I-04135.

¹⁰⁵ SEHNÁLEK, D. Povinnost a limity (euro)konformního výkladu vnitrostátního práva. *Časopis pro právní vědu a praxi*, Brno: Právnická fakulta MU, 2008, XVI, 1/2008, s. 8-15.

¹⁰⁶ Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 16. prosince 1993, *Theodor Wagner Miret v. Fondo de Garantira Salarial case C-334/92*, Sb. rozh. 1993, s. I-06911.

ale v případě, že jednotlivci vznikla škoda, musí mu být nahrazena na základě odpovědnosti státu za škodu způsobenou neprovedením směrnice podle rozhodnutí ve věci *Francovich*.¹⁰⁷

Důležitou se stala otázka, zda výklad směrnice může být *contra legem*. Dlouhou dobu nebylo zřejmé, zda ano či ne. Konec dohadům učinil Soudní dvůr EU až v souvislosti s judikátem C-268/06 *Impact*, kde jasně stanovil, že výklad směrnice nemůže vést k výkladu vnitrostátního práva, který by byl *contra legem* nebo který by byl v rozporu s obecnými zásadami právními.¹⁰⁸ Výjimku z tohoto pravidla tvoří směrnice, které zpřesňují některou z obecných zásad právních, na nichž je vystavěno evropské právo (např. antidiskriminační směrnice), kromě tohoto v rozsudku *Küçükdeveci*¹⁰⁹ umožnil Soudní dvůr EU použít i jiné výkladové metody než ty, které jsou vlastní danému národnímu právu.¹¹⁰

Hlavním předpokladem ke vzniku povinnosti eurokonformního výkladu je nenáležitě transponovaná směrnice ať už z důvodu nesprávné transpozice nebo, že ji netransponoval členský stát vůbec. Dlouhou dobu judikatura Soudního dvora Evropské unie nedávala jasnou odpověď na otázku, od kdy je členský stát povinen k souladnému výkladu. Nabízelo se několik variant:

1. tato povinnost vzniká od okamžiku platnosti směrnice
2. od okamžiku účinnosti směrnice
3. od okamžiku marného uplynutí transpoziční lhůty

Vodítkem k vyřešení se stal rozsudek *Ratti*¹¹¹, který uvádí, že bezprostřední aplikovatelnost směrnice se váže na uplynutí lhůty k transpozici.¹¹² Neznamená to ovšem, že by směrnice před uplynutím transpoziční lhůty neměla žádný vliv na vnitrostátní právo. Judikatura Soudního dvora Evropské unie¹¹³ se tímto problémem zabírala a Soudní dvůr Evropské unie dospěl k závěru, že minimálně soudy členských států v době od okamžiku účinnosti vstupu směrnice v platnost po uplynutí transpoziční

---

¹⁰⁷ STEINER, J. WOODS, L. TWIGG-FLESNER, Ch. Textbook on EC Law, 8. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2003. s. 108.

¹⁰⁸ WHELANOVÁ, M. *Účinky unijního práva ve světle judikatury Soudního dvora* [online], [cit. 29.10.2012] Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/ucinky-unijniho-prava-ve-svetle-judikatury-soudniho-dvora.aspx>>.

¹⁰⁹ Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 19. ledna 2010, *Seda Küçükdeveci v. Swedex GmbH & Co. KG*, C-555/07, Sb. rozh. 2010, s. I-00365.

¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 5. dubna 1979 *Publico Ministero v. Ratti*, C-148/78, Sb. rozh. 1979, s. 01629.

¹¹² KRÁL, R. *Zásady aplikace komunitárního práva*. Praha: C.H.Beck, 2003. s. 44.

¹¹³ Srov. Rozsudek *Inter-Environnement Walonie nebo Adeneler* .

lhůty jsou vázány ve svém výkladu národního práva do té míry, že se musí zdržet takové interpretace, která by mohla vážně ohrozit dosažení cíle směrnice.¹¹⁴

Kromě povinnosti vnitrostátních orgánů členských států k eurokonformnímu výkladu se zde nabízela otázka horizontálního přímého účinku, tedy možnost jednotlivce dovolat se před vnitrostátním soudem dostatečně jasných a bezpodmínečných ustanovení směrnice. Tuto možnost mají pouze jednotlivci vůči státu. K otázce, zda lze souladným výkladem zhoršit postavení jednotlivce Soudní dvůr EU vyložil tak, že lze s výjimkou toho, že by takový výklad vedl ke zpřísnění trestní odpovědnosti.¹¹⁵ V rozsudku *Kofoed*¹¹⁶ připustil Soudní dvůr tzv. *obrácený nepřímý účinek*, a v zásadě potvrdil, že členský stát se může vůči jednotlivcům dovolávat konformního výkladu.¹¹⁷

5.1 Nepřímý účinek a české orgány

Jak Nejvyšší správní soud, tak i Nejvyšší soud jsou obeznámeny s nepřímým účinkem a v jejich rozhodnutí se s eurokonformním výkladem můžeme často setkat.

5.1.1 Příklady z judikatury Nejvyššího správního soudu

Jedním z rozhodnutí, na kterém lze ilustrovat postoj Nejvyššího správního soudu, je rozhodnutí¹¹⁸, jež se týká **definice opatření obecné povahy**. Zastupitelstvo hlavního města Prahy přijalo změnu územního plánu, které předpokládalo změny jako vystavení nové vzletové dráhy na letišti Ruzyně, přistavení vlakové dráhy na letiště a vybudování nového silničního okruhu. Proti této výstavbě brojilo mnoho vlastníků dotčených pozemků. Skupina vlastníků se nakonec obrátila na Nejvyšší správní soud a argumentovala tím, že změna územního plánu je ve své podstatě opatření obecné povahy, o kterém je Nejvyšší správní soud oprávněn rozhodnout. Problém byl především v tom, že změna územního plánu je opatřením obecné povahy podle zákona č. 183/2006 Sb. tedy nového stavebního zákona, ale dotčený územní plán byl přijat za účinnosti starého stavebního zákona tedy zákona č. 50/1976 Sb., který závazné části územního plánu považoval za obecně závazné vyhlášky. V případě, že by se jednalo

---

¹¹⁴ KRÁL, R. Vnitrostátní účinky směrnice EU před uplynutím lhůty k její transpozici. *Jurisprudence*, 2010, č. 5, s. 11.

¹¹⁵ CRAIG, P., DE BURCA, G. *EU Law: Text, Cases, and Material*. Oxford: Oxford university Press. s. 204.

¹¹⁶ Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 5. července 2007, Hans Markus Kofoed v Skatteministeriet, C-321-05, Sb. rozh. s. I-05795.

¹¹⁷ Rozsudek, který se vymyká této logice je rozsudek Soudního dvoru ze dne 26. září 1996, Criminal proceedings against Luciano Arcaro, C-168/95.

¹¹⁸ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 18. července 2006, sp. zn. 1 Ao 2006.

o obecně závaznou vyhlášku, příslušným soudem, který by o ni mohl rozhodnout, by byl Ústavní soud a v tom případě by byly značně omezeny subjekty, oprávněné se obrátit na tento soud.¹¹⁹

Nejvyšší správní soud, aby mohl o věci rozhodnout, využil nejen argumentů vyplývajících z judikatury Ústavního soudu a starší judikatury Nejvyššího správního soudu, ale i právo mezinárodní a právo EU. Z mezinárodního práva lze poukázat na Aarhuskou úmluvu a snahu o souladný výklad, kdy Nejvyšší správní soud poukázal na čl. 10 Ústavy.¹²⁰

Nejvyšší správní soud je při současném stavu práva povinen vykládat vnitrostátní právo ve prospěch ochrany práv fyzických a právnických osob. V případě, kdy národní norma umožňuje vícero výklad má přednost ten, který naplňuje cíle Úmluvy. Nejvyšší správní soud podotkl, že EU je signatářem Aarhuské úmluvy a i v případě, kdy jednotlivá ustanovení Úmluvy by nenaplnovala aspekty přímého účinku, by měly členské státy povinnost souladného výkladu. Lze tedy říci, že povinnost vyložit vnitrostátní právo tak, aby soud mohl přezkoumat územní plán či jeho změny, vychází i z unijního práva potažmo z členství České republiky v EU.¹²¹

Podle *Bobka* je diskutabilní, zda se ještě jedná o souladný výklad nebo o přímou aplikaci. Pro přímou aplikaci hovoří fakt, že neexistuje vnitrostátní norma, která byla souladně vykládaná, neboť starý stavební zákon s opatřením obecné povahy vůbec neoperoval. Z jiného úhlu pohledu lze souladný výklad vyzorovat v souvislosti s §101a soudního řádu správního.¹²² Užití souladného výkladu je především otázkou ochoty aplikujícího orgánu než povinností.

V kauze **rozhlasového a televizního vysílání: upozornění na porušení zákona**¹²³ rozhodoval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu. Spor se týkal nutnosti předchozího upozornění dle § 59 odst. 1 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování televizního a rozhlasového vysílání. Skutková podstata se týkala udělení pokuty za odvysílání sponzorského odkazu. Žalovaná tvrdila, že se nejednalo o sponzorský odkaz, ale o reklamu. Za toto jednání byla žalobkyni uložena pokuta, aniž by předtím byla upozorněna. Městský soud, který v této záležitosti rozhodoval

---

¹¹⁹ Tamtéž.

¹²⁰ Čl. 10 Ústavy vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.

¹²¹ Tamtéž.

¹²² Viz. čl. 101a Soudního řádu správního.

¹²³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. dubna 2012, sp. zn. 6 As 26/2010.

v prvním stupni, mimo jiné zkoumal, zda došlo k řádnému upozornění na porušení výše zmíněného zákona či nikoliv. Věc se dostala až k Nejvyššímu správnímu soudu, kde rozhodoval třetí senát a došel k závěru, že dle dřívější judikatury Nejvyššího správního soudu postačí, pokud Rada pro rozhlasové a televizní vysílání dojde k závěru, že se jedná o reklamu a jako taková nebyla dostatečně oddělena od ostatního vysílání. To platí i v případě, že se jedná o reklamní znělku, která není oddělena od vysílání. Třetí senát dospěl k závěru, že v případě neoddělené reklamy pro udělení sankce je potřeba upozornění u každého konkrétního případu tzn., že minimálně první odvysílání neoddělené reklamy je beztrestné. S tímto právním názorem nesouhlasil šestý senát Nejvyššího správního soudu, který se dovolával evropského práva, především práva na ochranu spotřebitele, když tvrdil, že spotřebitel má být chráněn před nekalými praktikami prodejců, poskytovatelů služeb nebo provozovatelů elektronických medií a právě na ochranu spotřebitele je nutné řádně využívat postihu v tomto případě veřejnoprávní sankce ve všech případech porušení. Podle šestého senátu není výklad třetího senátu v souladu s evropským právem.¹²⁴

Rozšířený senát v souvislosti s výkladem evropského práva a s poukazem na limity nepřímého účinku, tak jak byly postupně judikovány Soudním dvorem EU, řekl, že rozhodným evropským předpisem pro oblast audiovizuální je směrnice Evropského parlamentu a Rady 89/552/EHS¹²⁵. Z volby právní formy vyplývá, že vnitrostátní právo má být vykládáno ve světle směrnice tak, aby bylo dosaženo cílů v nich stanovených. Ovšem otázky procedurální, otázky správního trestání nebo jiné otázky, jež nejsou směrnici upraveny, spadají výhradně do kompetence členských států. V případě správního trestání je limit dán nemožností zostření podmínek pro správní trestání pomocí eurokonformního výkladu.

V kauze **televize v mobilu** si Nejvyšší správní soud z více možností výkladu vybral cestu, která vedla k zohlednění evropského práva, tedy k maximálnímu souladu s cíli a účelem evropského práva.¹²⁶ Otázka, kterou musel Nejvyšší správní soud vyřešit, byla, pod jakou zákonnou úpravu spadá vysílání televizního signálu programu „Óčko“ do mobilů třetí generace. Žalobce, v tomto případě Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, se domníval, že situace by měla být posuzována podle zákona o provozování televizního a rozhlasového vysílání a žalovaný, v tomto případě

---

¹²⁴ Tamtéž.

¹²⁵ Tamtéž.

¹²⁶ BOBEK, M., BŘÍZA, P., KOMÁREK, J. *Vnitrostátní aplikace ...*, s. 203.

společnost Telefónica O₂, měl za to, že celou věc lze posoudit na základě zákona o elektronických komunikacích. Městský soud, který věc projednával, dospěl k závěru, že lze použít obou těchto předpisů. Ke stejnému závěru, s využitím souladného výkladu a inspirace evropským právem, dospěl i Nejvyšší správní soud.¹²⁷

Nejvyšší správní soud se nechal inspirovat evropským právem i při posuzování skutečností, které nastaly před vstupem České republiky do EU, po vstupu České republiky do EU již nemůžeme mluvit o pouhé inspiraci, ale o povinnosti aplikovat evropské právo ať už na základě přímého nebo nepřímého účinku.

Kromě jiného existují situace, kdy odkázání na evropskou úpravu má pouze **doplňující charakter**. Tedy, že výsledku bylo dosaženo již aplikací vnitrostátního práva a odkazem na evropské právo se pouze soud utvrzuje ve správnosti svého rozhodnutí. Mezi takové rozhodnutí lze zařadit rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. **5 As 6/2010**¹²⁸ ve věci výkladu pojmu „vztah obdobný vztahu rodinnému“ jak je používá § 15 zák. o pobytu cizinců.¹²⁹ Výklad pojmu vztah obdobný vztahu rodinnému směřoval k tomu, zda vztah bratranec – sestřenice lze zahrnout pod tento pojem.

Nejvyšší správní soud poukázal na vnitrostátní ustanovení, které bylo přijato v souladu s příslušnou směrnicí.¹³⁰ Stěžovatel namítal, že vztah druha a družka (který spadá pod pojem vztah obdobný vztahu rodinnému) není jediný vztah, který lze označit za vztah obdobný vztahu rodinnému. Nejvyšší správní soud tomu přisvědčil s tím, že národní právo lze interpretovat širěji, než jak to stanoví příslušná směrnice v případě, že národní právní úprava je příznivější a připouští, že § 15 je přesně takovým ustanovením. Kromě jiného ale říká, že vztah obdobný vztahu rodinnému musí vycházet z analogie rodinných vztahů, tak jak je vymezuje zákon v souladu se Směrnicí a dále, že samotná Směrnice nepovažuje za vztah obdobný vztahu rodinnému vztah, který má stěžovatel v projednávané věci.

---

¹²⁷ Tamtéž.

¹²⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. dubna 2010, sp. zn. 5 As 6/2010.

¹²⁹ Zákon, č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů.

¹³⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. 4. 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS. Úř. věst. L 158, 30. dubna 2004, s. 77 – 123.

5.2 Příklady z judikatury Nejvyššího soudu

Nejvyšší soud při argumentaci ve svých rozhodnutích také používá eurokonformního výkladu a to s různou argumentační silou. Nepřímý účinek se především pojí se směrnicemi, které se týkají oblasti občanského nebo obchodního práva jako např. směrnice upravující oblast ochrany spotřebitele, směrnice antidiskriminační popř. směrnice z oblasti autorského práva.¹³¹

Jedním z rozhodnutí, kde Nejvyšší soud použil evropské právo jako podpůrného prostředku při argumentaci, je rozhodnutí ze dne 21. 9. 2011, sp. zn. 28 Cdo 851/2011. V tomto usnesení se Nejvyšší soud musel vypořádat s otázkou náhrady škody v souvislosti s odpovědností státu za škodu. Dovolatelka – porodní asistentka se obrátila na Nejvyšší soud se žádostí o zrušení rozhodnutí soudu nižší instance, u kterého se domáhala náhrady škody z důvodu nesprávného úředního postupu. Škodu podle ní utrpěla díky tomu, že v „tzv. dohodovacím řízení v systému veřejného zdravotního pojištění nebyla pro porodní asistentku stanovena hodnota zdravotnického bodu. Proto zdravotní pojišťovny podřazovaly žalobkyní poskytovanou péči „nouzově“ pod odbornost číslo 925 – sestra domácí péče a ve výši odpovídající této odbornosti“¹³². Žalované v tomto případě bylo Ministerstvo zdravotnictví, které schvalovalo výsledky dohodovacího řízení. Tento případ se dostal mimo jiné i k Ústavnímu soudu, který vrátil věc Nejvyššímu soudu s tím, že v odůvodnění se Nejvyšší soud nevypořádal s otázkou evropského práva, neboť evropská úprava je odlišná od vnitrostátní. Nejvyšší soud se tedy vyjádřil k otázce evropského práva, kde prohlásil, že v rámci vnitrostátního práva nelze výsledek dohodovacího řízení považovat za úřední postup, ale o výsledek normotvorného procesu. K evropské úpravě se vyjádřil tak, že Směrnice Rady č. 80/155/EHS neměla za cíl se zabývat financováním zdravotní péče, a tudíž normotvornou činností nemohlo dojít k porušení směrnice Rady č. 80/155/EHS ze dne 2. 1. 1980.¹³³

Kromě výše uvedeného se v poslední době v souvislosti s nepřímým účinkem Nejvyšší soud potýkal ve svých rozhodnutích s otázkou rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách. Otázka rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách je spojena s nepřímým účinkem díky tomu, že české právo umožňuje

---

¹³¹ Bliže BONČKOVÁ, H., ŽONDRA, M. *Souhrnná zpráva ...*, s. 53.

¹³² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. září 2011, sp. zn. Cdo 851/2011.

¹³³ Tamtéž.

sjednat rozhodčí doložku ve spotřebitelských smlouvách, čili se jedná o platné ujednání, nepřijatelným ujednáním může být pouze v ad hoc případech v souladu s § 56 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.¹³⁴ Soud o neplatnosti rozhodčí doložky nelze opírat o Směrnici EHS č. 93/ 13/EHS, neboť tento nepřímý normativní akt, jež je nyní součástí komunitárního práva, je aktem toliko sekundární povahy, jehož přímý normativní význam pro výklad národního zákona je toliko indikativní, a nikoliv interpretační. Teorém tzv. eurokonformního výkladu právních norem národního práva je možno uplatnit jen v mezích, kde pro to dává národní judikatura interpretační prostor, a způsobem, který je slučitelný s ústavními požadavky českého ústavního pořádku; český ústavní pořádek, ale ani národní zákonodárství *de lege lata* žádný takový interpretační prostor nedává.¹³⁵

Jako příklad rozhodnutí Nejvyššího soudu týkající se rozhodčí doložky a výkladu směrnice sice v oblasti obchodního práva lze uvést rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. března 2012, sp. zn. 31 Cdo 1387/2009. V tomto případě se jednalo o vyslovení neplatnosti v souvislosti s převodem jmění na hlavního akcionáře, kdy soud prvního stupně řízení o určení výše vyrovnání zastavil s poukazem na platnou rozhodčí doložku. A dále vyslovil, že tato rozhodčí doložka zavazuje i ostatní akcionáře. Dovolatel, který se obrátil na Nejvyšší soud, namítal, že koncept převodu jmění na hlavního akcionáře je nonkonformní s právem EU a dále, že ustanovení obchodního zákoníku jsou rozporná s Třetí směrnicí Rady v oblasti práva společností č. 78/855/EHS ze dne 9. října 1978, o fúzích akciových společností, přijatou podle článku 54 odst. 3 písm. g/ Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství, ve znění pozdějších novelizací.

K problematice třetí směrnice se Nejvyšší soud vyjádřil tak, že „Nejvyšší soud se nedomnívá, že z článku 29 ve spojení s články 27 a 28 třetí směrnice plyne povinnost členského státu koncipovat národní řízení přezkoumávající správnost výše peněžního vypořádání při převodu jmění na hlavního akcionáře specifickým způsobem, který se liší od postupů existujících v procesní úpravě toho kterého národního práva, tj. v daném případě jako řízení pojaté striktně *coby* (zvláštní) řízení o určení výše vypořádání, jak by mohlo plynout z dikce těchto ustanovení. Lze pokládat za naplnění účelu uvedeného požadavku, připustí-li členský stát v národním právu soudní přezkoum

---

¹³⁴ Ustanovení § 56 občanského zákoníku.

¹³⁵ LISSE, L. *Rozhodování spotřebitelských sporů v rozhodčím řízení de lege ferenda* [online]. 25. března 2012 [cit. 25. března 2012]. Dostupné na < <http://www.elaw.cz/cs/obcanske-pravo/356-rozhodovani-spotrebitelskych-sporu-v-rozhodcim-rozeni-de-lege-ferenda.html>>.

výše vypořádání stejným způsobem, jakým se v národní úpravě řeší jiné majetkové spory, vede-li takové řízení k rozhodnutí o tom, zda je přiznaná výše vypořádání přiměřená.”¹³⁶

5.3 Závěr kapitoly

Jak Nejvyšší správní soud, tak Nejvyšší soud využívají eurokonformní výklad ve své rozhodovací praxi s různou argumentační silou. Buď slouží jako potvrzení správnosti rozhodnutí, nebo díky eurokonformnímu výkladu dochází k ohnutí vnitrostátního práva. Nejvyšší správní soud dokonce v souladu s právem Evropské unie vychází i v případech, jejichž skutkové okolnosti spadají před přistoupení České republiky k EU. V rámci obou soudů nelze v závislosti na množství rozhodnutí, kde byl využit eurokonformní výklad porovnat, který z nejvyšších soudů aplikuje nepřímý účinek lépe.

---

¹³⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. března 2012, sp. zn. 31 Cdo 1387/2009.

6 Předběžné otázky

Institut předběžné otázky je zakotvený v primárním právu v článku 267 Smlouvy o fungování Evropské unie. V tomto článku je stanoveno, že Soudní EU má pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se výkladu Smluv nebo platnosti a výkladu aktů přijatých orgány, institucemi nebo jinými subjekty Evropské unie. Institut předběžné otázky také umožňuje národnímu soudci se při své argumentaci opřít o rozhodnutí Soudního dvoru EU. Ještě větší význam nabývá institut předběžné otázky a závaznost jejího posouzení v situaci, kdy národní soudce aplikuje pravidlo evropského práva, které je v rozporu s vnitrostátním právem.¹³⁷ Primárně se tedy nejedná o spor před Soudním dvorem EU, ale o rozšíření řízení na Soudní dvůr EU v případech aplikace práva evropské unie národním soudem v souvislosti s jeho výkladem nebo platností. V některých případech se národní soud v otázce výkladu práva EU dokonce musí obrátit na Soudní dvůr s předběžnou otázkou.¹³⁸

Prostřednictvím předběžné otázky došlo k zapojení národních soudů do procesu evropské integrace a zakotvení základních aplikačních principů jako je princip přednosti, princip přímého účinku ochrana lidských práv při aplikaci unijního práva.¹³⁹ Soudní dvůr díky tomuto institutu především zajišťuje jednotu právního řádu a dále jej rozvíjí.¹⁴⁰ O klíčovém významu institutu předběžné otázky svědčí i počet otázek položených Soudnímu dvoru EU, který v roce 2009 činil 302 a v roce 2010 dokonce 385 položených předběžných otázek. Za rok 2012 bylo zahájeno řízení o předběžné otázce ve 404 případech.¹⁴¹ Abychom se mohli podrobněji zabývat předběžnou otázkou, je nutné si vymežit pojem soud tak, jak ho chápe evropské právo. V judikatuře Soudního dvoru EU¹⁴² byly řečeny základní parametry, které má soudní orgán splňovat, aby se mohl obrátit na Soudní dvůr EU s předběžnou otázkou.

---

¹³⁷ Institut pro vzdělávání soudců a státních zástupců (Praha). *Aplikace Evropského práva národním soudcem* Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR, 1997, s. 61.

¹³⁸ ŠLOSRAČÍK, Ivo. *Evropský soudní dvůr a předběžná otázka podle čl. 234 SES*, EUROPEUM: 2004, s. 2.

¹³⁹ Tamtéž.

¹⁴⁰ BOBEK, M. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. ... s. 1.

¹⁴¹ SOUDNÍ DVŮR. *Výroční zpráva 2010* [online] 27. 3. 2012 [cit. 27. března 2012] Dostupné na <http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2011-05/ra2010_stat_cour_final_cs.pdf>.

¹⁴² Tato kritéria byla shrnuta např. v Rozsudku C-54/96 DorschConsult Ingenieurgesellschaft mbH v. Bundesbaugesellschaft mbH, Sb. rozh. s. I-4961.

Mezi tato kritéria patří požadavek stálosti, orgán musí být vytvořen na základě práva, pravomoc orgánu musí být obligatorní, strany sporu nesmí mít možnost obrátit se na jiný orgán, orgán musí rozhodovat nějaký spor, orgán musí aplikovat zákony při svém rozhodování a požadavek nezávislosti. Z výše uvedeného lze dovodit, že pojem soud jak je vnímán právem EU se kryje s pojmem soud, jak je definován v Ústavě České republiky a v zákonech o soudech a soudcích.¹⁴³

Další otázka, která musela být vyřešena judikaturou Soudního dvora, je určit soudy, které mají povinnost obrátit se na Soudní dvůr s předběžnou otázkou.¹⁴⁴ Obecně platí, pokud nelze rozhodnutí národního soudu napadnout vnitrostátními opravnými prostředky, má tento soud povinnost obrátit se na Soudní dvůr EU s předběžnou otázkou výkladu nebo platnosti evropského práva, jejíž zodpovězení je potřebné k vynesení rozsudku.¹⁴⁵ Rozhodujícím kritériem k určení soudu posledního stupně je, zda existuje možnost neúspěšné strany odvolat se k vyšší instanci.¹⁴⁶ Jasně se k vyřešení otázky soudu, který má povinnost položit otázku, vyjádřil Soudní dvůr v rozhodnutí *Lyckeskog*, když řekl, že rozhodnutí národního odvolacího soudu, kde účastníci mají možnost obrátit se na nejvyšší soudy, nejsou rozhodnutím soudu členského státu, proti jehož rozhodnutí není vnitrostátních opravných prostředků.¹⁴⁷

V České republice lze za soudy posledního stupně považovat vždy Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud a jako takové budou mít povinnost obrátit se na Soudní dvůr s předběžnou otázkou, pokud se neuplatní některá z výjimek CILFIT¹⁴⁸, neboť za opravné prostředky¹⁴⁹, které jsou běžně dostupné procesním stranám, lze považovat dovolání a kasační stížnost. Pro tyto opravné prostředky hovoří i fakt, že mezi důvody pro dovolání i kasaci je zařazen nesprávný výklad práva odvolacím soudem. Tím je naplněn cíl čl. 267 SFEU tedy jednotná aplikace práva EU. Pokud by totiž odvolací

---

¹⁴³ TICHÝ, L. *Řízení o předběžné otázce ESD a české soudy: subjekty, předmět a následky*. ŘÍZENÍ O PŘEDBĚŽNÉ OTÁZCE, Sborník příspěvků z konference pořádané Ústavním soudem České republiky. Ústavní soud České republiky: Praha, 2005, s. 57-83.

¹⁴⁴ Viz. čl. 267 SFEU.

¹⁴⁵ KRÁL, R. České soudy a řízení o předběžné otázce před ESD. *Evropské právo* roč. 2007, č. 7. s. 33-39.

¹⁴⁶ ANDERSON, D., DEMETRIEU M. *References to the European Court*. Sweet & Maxwell. Second edition: London. 2002, s. 166.

¹⁴⁷ Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 4. června 2002, Criminal proceedings v. Kenny Roland Lyckeskog, C-99/00, Sb. rozh. s. I-04839.

¹⁴⁸ Soudní dvůr: Rozhodnutí ze dne 6. října 1982, *Srl CILFIT and Lanificio di Gavardo SpA v Ministry of Health*, ve věci 283/81, Sb. rozh., s. 03415.

¹⁴⁹ Především jsou míněny řádné opravné prostředky. Vyloučena je např. milost, ústavní stížnost blíže k tomu BOBEK, M. *Porušení povinnosti zahájit řízení o předběžné otázce podle článku 234 (3) SES*. C.H.Beck: Praha. 2004, s. 18.

soud nesprávným způsobem aplikoval evropské právo, existuje možnost nápravy u Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu.¹⁵⁰

Z povinnosti položit předběžnou otázku existují i výjimky, které vyplývají z judikátu Soudního dvora *CILFIT*.¹⁵¹ Pro soudy posledního stupně z tohoto rozhodnutí vyplynulo, že: „soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, je povinen, vystane-li před ním otázka týkající se výkladu práva Společenství, splnit svou povinnost předložit věc Soudnímu dvoru, ledaže by shledal, že otázka, která vyvstala, není relevantní nebo že dotčené ustanovení práva Společenství bylo již předmětem výkladu Soudního dvora anebo že jediné správné použití práva Společenství je tak zřejmé, že nezůstává prostor pro jakoukoliv rozumnou pochybnost; existence takové možnosti musí být posouzena v závislosti na zvláštních rysech práva Společenství, zvláštních obtížích vznikajících při jeho výkladu a nebezpečí rozdílné judikatury v rámci Společenství.”¹⁵²

Z judikátu *CILFIT* především vyplývají dvě teorie a to doktrína *acte éclairé* a *acte clair*. Doktrína „*acte éclairé*” je založena na postulátu, kde národní soud posledního stupně nemusí podávat předběžnou otázku v okamžiku, kdy daná problematika je objasněná, to znamená, že existuje ustálená judikatura anebo existuje rozhodnutí, ve kterém je řešen identický problém.¹⁵³ Soudní dvůr, ale ve svém rozhodnutí dospěl k závěru, že se nemusí jednat o zcela shodnou podobu sporné otázky ani nemusí být řešena ve stejném řízení.¹⁵⁴ Spolu s doktrínou *acte éclairé* kooperuje doktrína „*acte clair*”, která zmírňuje napětí mezi národními soudy a Soudním dvorem Evropské unie tím, že dovoluje národním soudům, aby o věcech rozhodly samy.¹⁵⁵ Teorie *acte clair* se vztahuje na situaci, kdy interpretace práva Evropské unie je zřejmá a bezproblémová, tudíž národní soud nemá povinnost obrátit se na Soudní dvůr Evropské unie. To je ale podmíněno splněním striktních podmínek, které musí být splněny, aby se jednalo o *acte clair*.¹⁵⁶ První podmínkou je, že komunitární pravidla

---

¹⁵⁰ BOBEK, M. Které české soudy budou mít povinnost obracet se na Evropský soudní dvůr v rámci řízení o předběžné otázce. *Právní rozhledy*, roč. 2004, č. 5, s. 173.

¹⁵¹ Soudní dvůr: Rozhodnutí ze dne 6. října 1982, *Srl CILFIT and Lanificio di Gavardo SpA v Ministry of Health*, ve věci 283/81, ECR, str. 3415.

¹⁵² Tamtéž.

¹⁵³ BOBEK, M. *Porušení povinnosti zahájit ...*, s. 33.

¹⁵⁴ Soudní dvůr: Rozhodnutí ze dne 6. října 1982, *Srl CILFIT and Lanificio di Gavardo SpA v Ministry of Health*, ve věci 283/81, Sb. rozh. s. 3415, bod 13,14.

¹⁵⁵ GOLUB, J. The Politics of Judicial Discretion: Rethinking The Interacion between National Courts and the European Court of Justice (1996) 19 WEP 360, s. 376-377.

¹⁵⁶ STEHLÍK, V. *Řízení o předběžné otázce v komunitárním právu*. 1. vydání Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2006. s. 129.

existují v různých jazykových verzích a všechny jsou stejně autentické.¹⁵⁷ Unijní pravidlo by mělo být zřejmé v rámci všech jazykových verzí. Druhým faktorem je, že unijní právní pojmy nemusí mít stejný obsah jako totožné právní pojmy vnitrostátního práva. Třetím faktorem je, že se mají vykládat pravidla evropského práva v souladu se způsoby interpretace, které vyplývají z práva EU.¹⁵⁸ To ovšem pro národního soudce znamená, že by měl disponovat mimořádnými jazykovými schopnostmi nebo mít k dispozici široký administrativní aparát, který by porovnával různé jazykové verze. Dokonce samotný Soudní dvůr EU se svou překladatelskou službou má problémy s interpretací pojmů v různých jazykových verzích.¹⁵⁹

6.2 Předběžné otázky položené Nejvyšším soudem

Nejvyšší soud jako instance nejvyššího stupně¹⁶⁰, proti jehož rozhodnutí již nelze podat opravný prostředek, je povinen předložit předběžnou otázku vždy, když je věc aplikace práva EU nejasná. Je proto s podivem, že od vstupu České republiky do EU Nejvyšší soud podal pouze jednu předběžnou otázku.¹⁶¹ V porovnání s Nejvyšším soudem v Polsku, kde bylo položeno 5 předběžných otázek a maďarským Nejvyšším soudem, který položil 3 předběžné otázky do roku 2010, je český Nejvyšší soud na tom v počtu položených otázek nejhůře.¹⁶²

6.2.1 Předběžná otázka položená Nejvyšším soudem

Spor se týkal dlužné částky mezi dvěma společnostmi, kdy jedna z nich měla sídlo v Rakousku a druhá v České republice. Před rakouským soudem bylo vydáno rozhodnutí, které opravňovalo k vymožení dlužné částky s úrokem. Oprávněná - rakouská občanka, proto předložila písemnosti tak, jak je to stanoveno v nařízení

---

¹⁵⁷ Po posledním rozšíření v roce 2007 existuje 23 jazykových verzí.

¹⁵⁸ Soudní dvůr: Rozhodnutí ze dne ve 6. říjen 1982, *Srl CILFIT and Lanificio di Gavardo SpA v Ministry of Health*, ve věci 283/81, ECR str. 3415 bod 18,19,20.

¹⁵⁹ CHALMERS, D., DAVIES, G., MONTI, G. *European Union Law*. Second edition, Cambridge: Cambridge University Press, 2010. s. 176-177.

¹⁶⁰ Ústava čl. 92 - Nejvyšší soud je vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů s výjimkou záležitostí, o nichž rozhoduje Ústavní soud nebo Nejvyšší správní soud.

¹⁶¹ Blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. října 2010, sp. zn. 20 Cdo 4468/2008, Věc C-514/10 Wolf Naturprodukte GmbH v. Sewar spol. s r.o.

¹⁶² SOUDNÍ DVŮR. *Výroční zpráva 2010* [online] 27. 3. 2012 [cit. 27. března 2012] Dostupné na <http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2011-05/ra2010_stat_cour_final_cs.pdf>.

Brusel I. Okresní soud ve Znojmě měl na základě tohoto titulu provést exekuci. Okresní soud ve Znojmě odmítl návrh oprávněné s tím, že nelze postupovat podle výše zmíněného nařízení, neboť Česká republika je tímto nařízením vázána až od 1. 5. 2004. Podle platných zákonů postupoval podle zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním (dále jen „ZMPS“). Okresní soud shledal, že na rakouském rozhodnutí chybí doložka právní moci a vykonatelnosti a mimo to se vyskytly další procesní vady. Odvolací soud dospěl ke stejnému závěru jako soud prvního stupně, tedy že nelze použít nařízení Brusel I na skutečnosti, které vznikly před vstupem České republiky do Evropské unie, a rozhodnutí rakouského soudu nelze vykonat z důvodu, že mezi Českou republikou a Rakouskem nebyla uzavřena žádná smlouva, která by umožňovala výkon rozhodnutí.

Oprávněná podala dovolání, ve kterém se domáhá vrácení věci soudu prvního stupně, a to z důvodu nesprávného právního posouzení. Oprávněná se domnívá, že platnost nařízení Brusel I musí být chápána jako platnost obecná tedy od 1. 3. 2002 a ne od platnosti v daném členském státu.

Nejvyšší soud se obrátil na soudní dvůr s následující předběžnou otázkou: „Je třeba čl. 66 odst. 2 Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení Brusel I“), vykládat tak, že pro založení působnosti nařízení Brusel I je nezbytné, aby v době vydání rozhodnutí bylo toto nařízení platné jak ve státu, jehož soud rozhodnutí vydává, tak i státu, v němž účastník usiluje o uznání a výkon takového rozhodnutí?“¹⁶³

Nejvyšší soud znalý výjimek vyplývajících z rozhodnutí CILFIT, po přezkoumání daného sporu se rozhodl přerušit řízení a podat výše uvedenou předběžnou otázku.¹⁶⁴

Účastníci řízení před Nejvyšším soudem často navrhují předložit předběžnou otázku a je na Nejvyšším soudu, jak se s těmito návrhy vypořádá. Jedním z názorných rozhodnutí, jak Nejvyšší soud rozhoduje o žádosti podat předběžnou otázku a zároveň definuje účel řízení o předběžné otázce, je kauza týkající se **restituce šlechtického majetku**.¹⁶⁵

Dovolatel se domáhal navrácení svého majetku a v rámci svého návrhu požadoval předložení předběžné otázky Soudnímu dvoru EU kvůli výkladu ustanovení

---

¹⁶³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. října 2010, sp. zn. 20 Cdo 4468/2008.

¹⁶⁴ Viz. Doktrína Acte éclairé a Acte clair.

¹⁶⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. srpna 2005, sp. zn. 28 Cdo 1347/2005.

Smlouvy o Evropské unii, článku 2 a 6. Dovolatel tímto krokem sledoval především přenesení rozhodování ze soudu členského státu na Soudní dvůr EU. K možnosti položení předběžné otázky Nejvyšší soud řekl, že řízení o předběžné otázce není instrumentem, kterým by byla přenesena pravomoc rozhodnout ve věci ze soudu členského státu na Soudní dvůr EU, anebo ze soudu členského státu na soudy jiných členských států. K předložení předběžné otázky soudem členského státu dochází v situaci, kdy je v řízení před soudem členského státu projednávána otázka, která se týká výkladu či platnosti práva ES. V tomto případě tomu tak nebylo a námitky dovolatele postrádají prvek práva ES.”¹⁶⁶

Jak jsem již výše naznačila, tak Nejvyšší soud nejčastěji využívá výjimek vyplývajících z rozhodnutí CILFIT a Ynos¹⁶⁷. Jako názorný příklad, kdy Nejvyšší soud správně využil možnosti nepodat předběžnou otázku, je rozhodnutí týkající se **cenných papírů**. V tomto rozhodnutí Nejvyšší soud se zabýval otázkou, co vše lze zahrnout do zákaznického majetku a mimo to se vyjádřil k možnosti podat předběžnou otázku ...[..] Protože ustanovení § 81a a násl. zákona o cenných papírech je implementací Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/9/ES, ze dne 3. března 1997, o systémech odškodnění investorů (dále jen „směrnice“), zabýval se Nejvyšší soud nejprve tím, zda jsou splněny podmínky stanovené článkem 234 Smlouvy o založení Evropského společenství a Evropským soudním dvorem (viz rozsudek ze dne 6. října 1982, ve věci 283/81 CILFIT) pro položení předběžné otázky. V rozsudku ze dne 10. ledna 2006, ve věci C-302/04 Ynos dospěl Evropský soudní dvůr k závěru, že předcházejí-li skutkové okolnosti sporu přistoupení státu k EU, nemá Evropský soudní dvůr pravomoc k výkladu směrnice Evropského společenství. Protože v projednávané věci je uvedená podmínka splněna, Nejvyšší soud uzavřel, že mu ve věci nevznikla povinnost položit předběžnou otázku. Protože však posuzovaná právní úprava byla do českého právního řádu začleněna k naplnění účelu sledovaného směrnici, Nejvyšší soud při výkladu posuzovaných ustanovení zákona o cenných papírech ze směrnice vycházel a aplikoval též interpretační pravidla, která Evropský soudní dvůr dovodil ve shora uvedeném rozhodnutí[...].¹⁶⁸

---

¹⁶⁶ Tamtéž.

¹⁶⁷ Rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 10. ledna 2006 ve věci C-302/04, Sb. rozh., s. I-00371. Ynos kft. V. János Varga. Hlavní závěr, který vyplývá z tohoto rozhodnutí je, že Soudní dvůr nemá pravomoc odpovědět na předběžnou otázku, pokud se skutkové okolnosti sporu ve výchozím řízení před soudem členského státu předcházejí přistoupení členského státu k Evropské unii.

¹⁶⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. srpna 2006, sp. zn. 29 Odo 242/2006.

Nejvyšší soud nejen, že správně aplikoval kritéria plynoucí z judikátu CILFIT, ale sám při posuzování daného případu využil komunitární právo.

6.3 Předběžné otázky položené Nejvyšším správním soudem

Nejvyšší správní soud je vrcholným soudním orgánem ve věcech správního soudnictví¹⁶⁹ a také soudem posledního stupně,¹⁷⁰ který má povinnost obrátit se na Soudní dvůr EU s předběžnou otázkou v souvislosti s výkladem nebo platností evropského práva.¹⁷¹

Nejvyšší správní soud do současnosti¹⁷² položil šestnáct předběžných otázek¹⁷³ Soudnímu dvůru EU a je nejaktivnějším soudem v pokládání předběžných otázek v České republice vůbec. Předběžné otázky položené Nejvyšším správním soudem se nejčastěji týkaly oblasti cla a daňových předpisů, sociálního zabezpečení, autorského práva a azylu.

Mezi zajímavé případy, patří předběžná otázka ve věci **slovenských důchodů**¹⁷⁴. Položením předběžné otázky se Nejvyšší správní soud vzeprél judikatuře Ústavního soudu v otázce zhodnocení doby pojištění před rozpadem Československé republiky, tedy do 31. 12. 1992.

Po rozpadu Československé republiky byla uzavřena smlouva¹⁷⁵ mezi Českou a Slovenskou republikou o sociálním zabezpečení, jejímž cílem je určit, podle jakého práva se bude posuzovat právo na sociální dávky do rozdělení tedy do 31. prosince 1992. Jako kritérium byl zvolen stát sídla zaměstnavatele v okamžiku rozdělení. Po několika sporech Ústavní soud dovodil, že čeští státní příslušníci podléhající slovenskému režimu na základě základního práva na přístup k sociálním dávkám mají nárok na vyrovnávací příspěvek vyplácený českými orgány, který kryje případný rozdíl mezi slovenskou dávkou a dávkou, na kterou by měli nárok, kdyby se na ně vztahoval český režim.¹⁷⁶

---

¹⁶⁹ Viz. zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní § 12.

¹⁷⁰ K tomu rozhodnutí Případ C-99/00 Kenny Roland Lyckeskog, Sb. rozh. s. I-04839.

¹⁷¹ BOBEK, M. a kol. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005. s. 219.

¹⁷² Relevantním obdobím je období do 1. 11. 2013.

¹⁷³ Předběžné otázky podané NSS Dostupné na <<http://www.nssoud.cz/Predbezne-otazky-podane-NSS/art/533?menu=254>>.

¹⁷⁴ Nález Ústavního soudu, sp. zn. II. ÚS 405/02.

¹⁷⁵ Smlouva mezi Českou a Slovenskou republikou o sociálním zabezpečení ze dne 29. října 2009, č. 228/1993 Sb.

¹⁷⁶ Stanovisko generálního advokáta Cruz Villalón, ze dne 3. března 2011.

Marie Landtová je občankou České republiky, která pracovala od roku 1964 do 31. 12. 1992 na území bývalé České a Slovenské federativní republiky. Po rozpadu Československé republiky pracovala na území Slovenské republiky do 31. 8. 1993 a poté se přestěhovala do České republiky, kde pracovala až do odchodu do důchodu. V roce 2002 byl přiznán Marii Landtové částečný invalidní důchod Slovenskou správou sociálního zabezpečení v rozsahu doby od r. 1964 do 31. srpna 1993 a od 31. srpna byl přiznán nárok na starobní důchod Českou správou sociálního zabezpečení. Česká správa sociálního zabezpečení ovšem odmítla přiznat vyrovnávací příspěvek, který je zaručen na základě judikatury českého Ústavního soudu. Poté se věc dostala před Městský soud v Praze, který ve svém rozhodnutí potvrdil nárok na vyrovnávací příspěvek. Česká správa sociálního zabezpečení podala proti rozsudku soudu prvního stupně kasační stížnost. Nejvyšší správní soud vyhověl České správě sociálního zabezpečení o nepřiznání vyrovnávací dávky z důvodu diskriminace a vrátil věc soudu prvního stupně. Soud prvního stupně potvrdil své původní rozhodnutí, které bylo v rozporu s rozhodnutím Nejvyššího správního soudu, a Česká správa sociálního zabezpečení opět podala kasační stížnost, ve které namítala stejné důvody jako v té předchozí. Nejvyšší správní soud se v tomto řízení rozhodl obrátit na Soudní dvůr s předběžnou otázkou.¹⁷⁷

Nejvyšší správní soud se dotázal, zda nařízení Rady (ES)¹⁷⁸ je nutné vykládat tak, že brání aplikaci vnitrostátního pravidla, podle kterého dobu pojištění získanou na území České a Slovenské republiky do 31. 12. 1992 hodnotí Česká správa sociálního zabezpečení, i když by ji měla hodnotit Slovenská správa sociálního zabezpečení? A za druhé, pokud by odpověď na první otázku byla záporná, zda nálezy Ústavního soudu nejsou v rozporu se zásadou zákazu diskriminace, když doba zhodnocená pro účely sociálního zabezpečení slovenskými institucemi je poté znovu zhodnocena českými institucemi, ale pouze v případě státních příslušníků České republiky s místem bydliště na jejím území?¹⁷⁹

---

¹⁷⁷ Tamtéž.

¹⁷⁸ Nařízení Rady ES č. 1408/71 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby a jejich rodiny pohybující se v rámci Společenství, Úř. věst. L 149, s. 2, zvláštní vydání v českém jazyce: Kapitola 05 Svazek 01 s. 35.

¹⁷⁹ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Nejvyšším správním soudem, 16. října 2009 - Marie Landtová v Česká správa sociálního zabezpečení, Věc C-399/09. Sb. rozh., s. I-05573.

První otázka předložená Nejvyšším správním soudem se vztahuje k tomu, zda je judikatura Ústavního soudu slučitelná s nařízením č. 1408/71, tedy zda přiznání vyrovnávacího příspěvku ve prospěch příjemce dávky sociálního zabezpečení není důsledkem dvojího zohlednění téže doby pojištění.¹⁸⁰ Soudní dvůr se ve svém výroku vyjádřil tak, že vnitrostátní pravidlo není v rozporu s předmětným nařízením a dvoustrannou smlouvou uzavřenou mezi Českou a Slovenskou republikou, pokud je vyplácen vyrovnávací příspěvek nižší než dávka, která by byla pobírána, kdyby byl starobní důchod vypočten podle právních norem České republiky.¹⁸¹

Na druhou otázku odpověděl Soudní dvůr Evropské unie tak, že nález Ústavního soudu je diskriminační, protože umožňuje vyplácet vyrovnávací příspěvek k dávce ve stáří pouze českým státním příslušníkům s bydlištěm na území České republiky, ale to nemusí nutně znamenat - z hlediska práva Unie, že osoba, která splňuje podmínku státní příslušnosti i místa bydliště bude o tento příspěvek připravena.¹⁸²

Nejvyšší správní soud v následném rozhodnutí popřel judikaturu Ústavního soudu, když řekl, že nález Ústavního soudu, pro posouzení nároků vzniklých po 30. 4. 2009 nemá precedenční povahu a že Ústavní soud posuzoval otázky, které jsou mimo jeho pravomoc – příslušný měl být Soudní dvůr Evropské unie – a sám Soudní dvůr Evropské unie došel k závěru, že závěry Ústavního soudu jsou v rozporu s evropským právem.¹⁸³

Nejvyšší správní soud ve své argumentaci nepopřel roli Ústavního soudu jako hlavního ochránce ústavnosti a jeho možnost v rámci případného řízení o ústavní stížnosti znovu posoudit spornou otázku z hlediska podmínek, které sám zformuloval v nálezech Pl. ÚS. 50/04 a Pl. ÚS 19/08, a na požadavku uplatňování svého pravidla nadále trvat.¹⁸⁴ Jedinou možností, ale jak může Ústavní soud znovu posoudit daný problém je, že bude tvrdit zásah do tvrdého jádra Ústavy.¹⁸⁵

Ústavní soud se rozhodnutím Nejvyššího správního soudu nechal vyprovokovat k nepřiměřené reakci, do které zatáhl i Soudní dvůr Evropské unie. Ústavní soud se

---

¹⁸⁰ Stanovisko generálního advokáta Cruz Villalón, bod 32.

¹⁸¹ Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 22. června 2011, Marie Landtová v. Česká správa sociálního zabezpečení, Věc C-399/09, Úř. věst. C 24, 30. 1. 2010.

¹⁸² Tamtéž.

¹⁸³ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 25. srpna 2011, sp. zn. 3 Ads 130/2008.

¹⁸⁴ Tamtéž.

¹⁸⁵ KOMÁREK, J. Playing With Matches: The Czech Constitutional Court's Ultra Vires Revolution. [Online] 27. března 2012 [cit. 27. března 2012]. Dostupné na <<http://www.verfassungsblog.de/de/playing-with-matches-the-czech-constitutional-courts-ultra-vires-revolution/>>.

dostal do hry díky ústavní stížnosti¹⁸⁶, ve které dostal možnost se vyjádřit k rozhodnutí Soudního dvoru Evropské unie, kdy prohlásil jednání Soudního dvoru za *ultra vires*.¹⁸⁷

Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. Pl. ÚS 5/12 se otevřeně postavil proti Soudnímu dvoru Evropské unie. Argumentoval odlišností právních poměrů, které byly způsobeny rozpadem Československé republiky plynoucích od právních poměrů, které vyplývají z volného pohybu osob v EU.¹⁸⁸ Teze Ústavního soudu je založena na následujících tvrzeních. Nařízení Rady se neaplikuje, neboť problematika slovenských důchodů neobsahuje tzv. cizí prvek, a proto rozpad Československé republiky se nemůže vůči budoucím občanům nástupnických republik projevit jako existence dvou samostatných států i před tímto rozpadem. Na vztahy, které vznikly za doby trvání federace, musí být pohlíženo optikou vnitrostátního práva.¹⁸⁹ Ústavní soud tak nevzal v potaz retrospektivní uplatnění pravidel důchodového zabezpečení. Přitom je prokazuje nutnost zakotvení zvláštní příslušnosti, nemají-li se uplatňovat na rozhodné doby nabyté dříve obecná pravidla.¹⁹⁰

Ústavní soud tak setrval na svém rozhodnutí pouze za užití trochu jiné argumentace. Obiter dictum tohoto nálezu reaguje na novou legislativu, ve které se vyplácení dorovnávacího příspěvku zakazuje a dodává, že přezkoumání této legislativy není v jeho pravomoci, ale kdyby bylo má toto za protiústavní.¹⁹¹

Na základě sporu mezi Ústavním soudem a Nejvyšším správním soudem se Nejvyšší správní soud znovu obrátil na Soudní dvůr s předběžnou otázkou a položil mu tři otázky.¹⁹²

Jednalo se především o otázku, zda se evropské předpisy týkající se koordinace sociálního zabezpečení z hlediska osobního rozsahu vztahují i na občany České republiky, kteří získali doby důchodového zabezpečení na území ČSFR do konce roku 1992. Ke svému kroku podat opět předběžnou otázku vydal Nejvyšší správní soud

---

¹⁸⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 31. ledna 2012, sp. zn. Pl. ÚS 5/12 Slovenské důchody XVII - aplikace Smlouvy mezi ČR a SR o sociálním zabezpečení, závazky z mezinárodního a unijního práva.

¹⁸⁷ KOMÁREK, J. Co dál? [online] Jiné právo, 17. února 2012 [cit. 13. března 2012]. Dostupné na <<http://jinepravo.blogspot.com/2012/02/co-dal.html>>.

¹⁸⁸ KOMÁREK, J. V Joštově vybuchla atomová bomba. [online] 4. listopadu 2013 [cit. 4. listopadu 2013]. Dostupné na <<http://jinepravo.blogspot.cz/2012/02/v-jostove-vybuchla-atomova-bomba.html>>.

¹⁸⁹ KNOB, M. *Rozpad federace jako specifický prvek při aplikaci práva EU (slovenské důchody v judikatuře ÚS)* [online] 4. listopadu 2013 [cit. 4. listopadu 2013]. Dostupné na <https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2012/files/rozpad/KnobMiroslav.pdf>.

¹⁹⁰ KŘEPELKA, F. "Českoslovenští" důchodci v pasti práva Evropské unie. Časopis pro právní vědu a praxi. 2011, roč. 19, č. 2, s. 131 – 141.

¹⁹¹ KNOB, Miroslav. Další pokračování ságy slovenských důchodů před Ústavním soudem. *Soudní rozhledy*, roč. 2012, č. 4, s. 127 – 131.

¹⁹² Věc C-253/12 JS proti České správě sociálního zabezpečení.

prohlášení z důvodu zpochybnění aplikace evropského práva ze strany Ústavního soudu, Nejvyšší správní soud se rozhodl znovu obrátit na Soudní dvůr EU. Nejvyšší správní soud poskytl Soudnímu dvoru EU kompletní argumentaci Ústavního soudu a rozšířil důvody, které by mohly vést k přijetí výhodnějšího zacházení s občany České republiky v oblasti důchodového pojištění za použití odkazu na respekt k národní identitě, nenarušení práva na volný pohyb pracovníků a také i s ohledem na možné náklady významně ohrožující finanční stabilitu systému důchodového pojištění v České republice.¹⁹³

Předběžná otázka byla nakonec vzata zpět v důsledku zpětvzetí žaloby.¹⁹⁴ Situace ohledně slovenských důchodů zůstala nevyřešena. Existovala zde dvě protichůdná rozhodnutí Ústavního soudu a Soudního dvoru Evropské unie.

K celé záležitosti se vyjádřilo Ministerstvo práce a sociálních věcí, které ve svém prohlášení připustilo nutnost změnit úpravu dorovnávání nižších slovenských důchodů.¹⁹⁵ Tato situace byla vyřešena přijetím nové právní úpravy¹⁹⁶, která zohlednila judikaturu Ústavního soudu i Soudního dvoru Evropské unie.¹⁹⁷

Jednou z nejnovějších předběžných otázek, která byla podána Nejvyšším správním soudem a již byla rozhodnuta je ve věci **C-299/12 Green-Swan Pharmaceuticals CR, a.s.**, proti Státní zemědělské a potravinářské inspekci.¹⁹⁸ Nejvyšší správní soud se dotázal Soudního dvoru Evropské unie otázky týkající se potravinových doplňků. První otázka směřovala k tvrzení na výrobku týkající se snížení rizika vzniku osteoporózy a zlomenin, a zda takové tvrzení lze podřadit pod nařízení¹⁹⁹ Komise o výživových a zdravotních tvrzeních při označování potravin v případě, že z tvrzení nevyplývá, že by konzumace výrobku významně snižovala riziko vzniku těchto onemocnění. Další otázka se vztahovala k pojmu ochranná známka a značka, tak jak je vymezena nařízením

---

¹⁹³ Nejvyšší správní soud položil předběžnou otázku Soudnímu dvoru Evropské unie ve věci česko slovenských důchodů. [online] 10. května 2012 [cit. 9. listopadu 2013]. Dostupné na <http://www.nssoud.cz/Nejvyssi-spravni-soud-polozil-predbeznou-otazku-Soudnimu-dvoru-Evropske-unie-ve-veci-cesko-slovenskych-duchodu-/art/837>.

¹⁹⁴ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 9. května 2012, sp. zn. 6 Ads 18/2012.

¹⁹⁵ PLÍVOVÁ, Viktorie. *Vyjádření MPSV k dorovnávání slovenských důchodů*. [online] 25. července 2011 [cit. 9. listopadu 2013]. Dostupné na <http://www.mpsv.cz/files/clanky/11120/tz_250711a.pdf>

¹⁹⁶ Zákon, kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 274/2013 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹⁸ Věc C-299/12 Green-Swan Pharmaceuticals CR, a.s., proti Státní zemědělské a potravinářské inspekci.

¹⁹⁹ Nařízení č. 1924/2006 ze dne 20. prosince 2006 o výživových a zdravotních tvrzeních při označování potravin, ve znění nařízení Komise (EU) č. 116/2010. Úř. věst. L 404 ze dne 9. 2. 2010, s. 9 a násl.

Komise o výživových a zdravotních tvrzeních při označování potravin²⁰⁰ a zda lze obchodní sdělení na přebalu produktu vztáhnout pod tyto pojmy. Kromě jiného předběžná otázka směřovala k tomu, zda ochranné opatření přijaté čl. 28 téhož nařízení se vztahuje na jakékoliv výrobky, které existovaly před 1. 1. 2005 nebo na ty, jež měly ochrannou známku nebo obchodní značku a existovaly před tímto datem? Soudní dvůr rozhodl, že k tomu, aby mohlo být zdravotní tvrzení kvalifikováno jako „tvrzení o snížení rizika onemocnění“ se nemusí přímo uvádět, že spotřeba určité kategorie potravin, potraviny nebo některé z jejích složek „významně“ snižuje riziko vzniku onemocnění. K další otázce se Soudní dvůr vyjádřil tak, že obchodní sdělení uvedeném na obalu potraviny může představovat ochrannou známku nebo obchodní značku pouze v situaci, že je jako ochranná známka nebo obchodní značka chráněno příslušnou právní úpravou. Vnitrostátní soud je oprávněn ověřit, zda je takové sdělení skutečně takto chráněnou ochrannou známkou nebo obchodní značkou. Třetí otázka týkající se čl. 28 odst. 2 předmětného nařízení, musí být vykládána v tom smyslu, že se vztahuje pouze na potraviny, které byly opatřeny ochrannou známkou nebo obchodní značkou, které musí být brány za výživové nebo zdravotní tvrzení ve smyslu tohoto nařízení, a které jako takové existovaly před 1. lednem 2005.²⁰¹

Předběžná otázka týkající se problematiky pobytu cizinců je **věc C-534/11 Arslan**. Pan Arslan byl zadržen a zajištěn policií. Následně bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění. V rozhodnutí byla stanovena doba zajištění na 60 dnů, a to zejména s ohledem na předchozí chování pana Arslana a důvodnou obavou, že rozhodnutí o vyhoštění bude ze strany výše jmenovaného mařeno. V rozhodnutí bylo uvedeno, že pan Arslan vstoupil do schengenského prostoru nelegálně. Na území Rakouska a i České republiky pobýval bez cestovního dokladu a víza, pouze s průkazem totožnosti Turecké republiky. V roce 2009 se pan Arslan prokazoval na území Řecka padělaným cestovním pasem, který mu byl odebrán, přičemž byl vrácen zpět do Turecké republiky a byl zařazen do Schengenského informačního systému jakožto osoba se zákazem vstupu do států schengenského prostoru v období od 26. 1. 2010 do 26. 1. 2013. V ten samý den, kdy bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění, pan Arslan před příslušnými orgány učinil prohlášení o mezinárodní ochraně. Panu Arslanu byla

---

²⁰⁰ Tamtéž.

²⁰¹ Rozhodnutí ve věci C-299/12, Green – Swan Pharmaceuticals CR, a. s. v. Státní zemědělské a potravinářské inspekci, ústřednímu inspektorátu [online] 6. 11. 2013 [cit. 6. listopadu 2013] Dostupné na <<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=139752&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=375702>>.

v novém rozhodnutí prodloužena doba k vyhoštění o 120 dnů, a to z důvodu, že prodloužení je nezbytné pro pokračování přípravy výkonu rozhodnutí o vyhoštění. Jako hlavní důvod bylo uvedeno, že řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany dosud nebylo ukončeno a dokud nebude řízení o žádosti ukončeno, není rozhodnutí o vyhoštění vykonatelné. České orgány presumovaly, že žádost o udělení mezinárodní ochrany byla podána se záměrem ztížit výkon rozhodnutí o vyhoštění.²⁰²

Případ se dostal před Nejvyšší správní soud, který se neostýchal a položil Soudnímu dvoru 2 otázky:

1., Je třeba vykládat čl. 2 odst. 1 ve spojení s bodem 9 odůvodnění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES tak, že se tato směrnice nevztahuje na státního příslušníka třetí země, který podal žádost o mezinárodní ochranu ve smyslu směrnice Rady 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka?"

2. „V případě kladné odpovědi na první otázku, musí být zajištění cizince za účelem navrácení ukončeno v případě, že podá žádost o mezinárodní ochranu ve smyslu směrnice 2005/85/ES a neexistují zde jiné důvody pro pokračování zajištění?"²⁰³

V písemném vyjádření²⁰⁴ k podaným předběžným otázkám poslané Českou republikou Soudnímu dvoru Evropské unie bylo uvedeno, že Česká republika si je vědoma rozhodnutí ve věci C-357/09 PPU *Kadzoev*, ale přesto má za to, že tento rozsudek nevylučuje možnost, aby osoba zajištěná dle směrnice 2008/115 byla po podání žádosti o azyl nadále zajištěna v režimu dle této směrnice a má za to, že osoby, jenž jsou zajištěny v režimu dle směrnice 2008/115 by i po podání žádosti o azyl měly spadat do působnosti této směrnice a mělo by tudíž na ně pohlíženo jako na osoby, které pobývají na území členského státu nelegálně dle čl. 2 odst. 1 směrnice 2008/115.²⁰⁵

Soudní dvůr ve svém rozhodnutí dospěl k závěru v případě otázky č. 1, že čl. 2 odst. 1 směrnice 2008/115/ES²⁰⁶ musí být vykládán tak, že se směrnice neuplatní u státních příslušníků třetích zemí, kteří podali žádost o mezinárodní ochranu ve smyslu

²⁰² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. září 2011, sp. zn. 1 As 90/2011.

²⁰³ Předběžné otázky podané Nejvyšším správním soudem, Věc C-534/11 Arslan. [online] 18. listopadu 2013 [cit. 18. listopadu 2013] Dostupné na: <<http://www.nssoud.cz/Predbezne-otazky-podane-NSS/art/533?menu=254>>.

²⁰⁴ Písemné vyjádření ve věci C-534/11 Arslan, ze dne 10. února 2012.

²⁰⁵ Tamtéž.

²⁰⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí. Úř. věst. L 348/98, 24. prosince 2008, s. 98 a násl.

směrnice 2005/85/ES²⁰⁷, a to v době od podání žádosti o mezinárodní ochranu po skončení řízení o této žádosti v prvním stupni, popř. do rozhodnutí o opravném prostředku podaném proti prvostupňovému rozhodnutí.²⁰⁸

Soudní dvůr dal odpověď na další otázku následující: Směrnice rady 2003/9/ES a směrnice 2005/85 nebrání tomu, aby zajištěný státní příslušník třetí země, který podal žádost o mezinárodní ochranu, byl ponechán v zajištění dle národního práva, v případě že z relevantních okolností vyplyne, že žádost o mezinárodní ochranu byla podána s úmyslem pozdržet nebo mařit výkon rozhodnutí o navrácení a jsou zde dány objektivní důvody pro pokračování v zajištění proto, aby se dotyčný nemohl vyhnout svému navrácení.²⁰⁹

Poslední předběžná otázka byla podána ve věci C-394/13 K. B. proti Ministerstvu práce a sociálních věcí. Nejvyšší správní soud položil tři dotazy Soudnímu dvoru Evropské unie. Věc se týkala koordinace systémů sociálního zabezpečení, kdy se dotazovali, zda je Česká republika povinna vyplatit rodičovský příspěvek v případě, že rodina žije ve Francii a již tam je jim vyplácena rodinná dávka. V případě, že je odpověď na první otázku kladná je Česká republika povinna vyplácet rodičovský příspěvek i v případě, kdy je od 1. 5. 2010 nová definice bydliště dle směrnice podanou nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004, o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (čl. 22 a násl.). V případě, že odpověď bude záporná je nutné vykládat nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (zejména čl. 87) tak, že je Česká republika od 1. 5. 2010 příslušným státem k poskytování rodinné dávky?²¹⁰

---

²⁰⁷ Směrnice Rady 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka. Úř. věst. L 326, 13. prosince 2005, s. 13 a násl.

²⁰⁸ Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 3. 3. 2012, ve věci Mehmet Arslan v. Policie ČR, Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje, odbor cizinecké policie, C-534/11.

²⁰⁹ Tamtéž.

²¹⁰ Věc C-394/13, < Dostupné na <http://www.nssoud.cz/Predbezne-otazky-podane-NSS/art/533?menu=254>>.

6.4 Závěr kapitoly

Nejvyšší soud do této chvíle podal pouze jednu předběžnou otázku, což je v porovnání s nejvyššími soudy sousedních států velmi málo. Do roku 2010 bylo Soudním dvorem Evropské unie zahájeno pět řízení o předběžné otázce podané polským Nejvyšším soudem, ten samý počet zahájených řízení o předběžné otázce se vyskytuje i u Nejvyššího soudu Slovenské republiky.²¹¹ Podle některých odborníků malý počet podaných předběžných otázek nemusí nutně vysvětlovat neochotu těchto soudů podřízovat se autoritě Soudního dvora Evropské unie. Stejně pravděpodobným vysvětlením by mohlo být, že jsou samy schopny řešit složité případy aplikace evropského práva.²¹² Nejvyšší soud ve většině případů při možnosti vznesení předběžné otázky poukazuje a argumentuje výjimkami, popř. judikaturou Soudního dvora Evropské unie. Podle mého názoru Nejvyšší soud ve svých rozhodnutích poukázal na svoji schopnost náležitě aplikovat evropské právo a judikaturu Soudního dvora a z počtu vznesených předběžných otázek nelze usuzovat na jeho neochotu obrátit se na Soudní dvůr evropské unie.

Nejvyšší správní soud do dnešního dne vznesl šestnáct předběžných otázek, což je v porovnání se soudními státy srovnatelný stav (do r. 2010 bylo Soudním dvorem Evropské unie zahájeno 12 řízení o předběžné otázce podaných polským Naczelnym Sądem Administracyjnym).²¹³ V České republice Nejvyšší správní soud je neaktivnější v pokládání předběžných otázek Soudnímu dvoru EU, což není překvapující, jelikož se jedná o soud posledního stupně a velká část správního práva je ovlivněna právem EU

---

²¹¹ SOUDNÍ DVŮR. *Výroční zpráva 2010* [online] 27. 3. 2012 [cit. 27. března 2012] Dostupné na <http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2011-05/ra2010_stat_cour_final_cs.pdf>.

²¹² KOMÁREK, Jan. Nejvyšší soudy členských států, soudní hierarchie a efektivita soudního systému Evropské unie. N [National Supreme Courts, Judicial Hierarchy and Effectiveness of the EU Judicial System], in: V. Šimíček (ed.): *Role nejvyšších soudů v evropských ústavních systémech - čas pro změnu?* (Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, Brno 2007), s. 110-126.

²¹³ SOUDNÍ DVŮR. *Výroční zpráva 2010* [online] 27. 3. 2012 [cit. 27. března 2012] Dostupné na <http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2011-05/ra2010_stat_cour_final_cs.pdf>.

Závěr

Cílem této práce je posoudit aplikaci práva EU nejvyššími soudy. V České republice jsou těmito soudy Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud, jakožto dvě instituce, které řeší spory v rámci různých prvních odvětví. V průběhu času můžeme vyzorovat následující přístupy Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu k aplikaci práva EU. V představní fázi, kdy evropské právo nebylo pro kandidátské země závazné, byl patrný odlišný přístup soudů v aplikaci unijního práva. Nejvyšší správní soud přistupoval k evropskému právu s větším optimismem a nebál se právo EU použít při své rozhodovací činnosti. Nejvyšší soud v představní fázi zaujímal spíše rezervovanější postoj, a to i když by bylo použití evropského práva vhodné, jak vyplývá z rozhodnutí obou soudů. Nejvyšší soud vycházel ze skutečnosti, že Česká republika není vázána komunitárním právem a neexistuje ustanovení, které by ji k tomu zavazovalo, i když zde existoval požadavek na aproximaci právních předpisů.²¹⁴

V období po přístupu České republiky do EU při porovnávání aplikační praxe českých nejvyšších soudů musíme mít ovšem na paměti, že v rámci Nejvyššího soudu je počet předpisů evropského práva, které se aplikuje několikanásobně nižší než počet předpisů, které se vztahují ke správnímu právu potažmo k rozhodovací praxi Nejvyššího správního soudu. Nejčastěji aplikovaným právním předpisem v rámci agendy Nejvyššího soudu je nařízení Brusel I, Brusel II a Brusel IIa. Ze směrnic pak především ty, které se vztahují k ochraně spotřebitele, k autorskému právu a úpravě diskriminace. Rozhodování ve správním soudnictví je silně regulováno evropským právem v oblasti cla, sociálního zabezpečení nebo azylu. I přes tyto odlišnosti lze konstatovat, že v současnosti neexistují mezi těmito dvěma instancemi výrazné rozdíly při aplikaci evropského práva. Nepotvrdily se předpoklady Z. Kühna o přílišném lpění na doslovném výkladu právního předpisu a neochota k teologickému výkladu a aplikaci obecných zásad právních. U obou soudů můžeme najít pochybení v aplikaci komunitárního práva, které se váží ke konkrétnímu případu, ale z toho jistě nelze vyvozovat závěr o neschopnosti nejvyšších soudů aplikovat evropské právo.

V rámci přímé aplikace vyplynulo, že oba soudy jednoduše aplikují unijní právo, nebo se snaží vyhnout konfliktu mezi unijním a vnitrostátním právem díky eurokonformnímu výkladu, který vede k ohýbání vnitrostátní úpravy, popř. konstatují,

---

²¹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. prosince 2000, sp. zn. 25 Cdo 314/99.

že k žádnému konfliktu nedošlo. V tomto případě v rámci rozhodnutí snaží argumentovat zásadou *lex specialis*, a tím obejít zásadu aplikační přednosti a přímého účinku.

U nepřímého účinku můžeme na základě jednotlivých příkladů vyzorovat následující přístup nejvyšších soudů. V první řadě se jedná o souladný výklad, který již hraničí s přímou aplikací²¹⁵, nebo je eurokonformního výkladu užito jako doplňujícího institutu, který pouze potvrzuje správnost výkladu vnitrostátní normy v daném případě.

Z výše uvedeného vyplývá, že není rozdílu v rozhodování obou soudů v případě přímého i nepřímého účinku.

Jiná situace panuje v oblasti pokládání předběžných otázek. Nejvyšší správní soud je v tomto směru mnohem aktivnější. Doposud se Soudního dvoru EU dotázal šestnáctkrát na rozdíl od Nejvyššího soudu, který položil pouze jedinou otázku. Je ovšem nutné posuzovat nikoliv kvantitu položených předběžných otázek, nýbrž jejich kvalitu. Připustíme-li, že Nejvyšší soud položil o mnoho méně předběžných otázek i než soudy téhož stupně v okolních zemích, pak i přesto nelze říci, že by Nejvyšší soud aplikoval právo EU hůře než tyto soudy, popř. Nejvyšší správní soud. Aktivita v oblasti pokládání předběžných otázek je z velké části dána množstvím právních předpisů, které regulují oblast správního práva, které je několika násobně větší než v ostatních oblastech práva, které posuzuje Nejvyšší správní soud. Tuto argumentaci lze podepřít především skutečností, že ve většině případů je aplikováno Nejvyšším soudem pouze několik nařízení popř. směrnic. Dalším argumentem svědčícím ve prospěch Nejvyššího soudu při aplikaci práva EU je jeho schopnost aplikovat výjimky z povinnosti položit předběžnou otázku.

Na úplný konec lze říci, že se české soudy nejvyššího stupně při přístupu k aplikaci evropského práva příliš neliší. Liší s pouze množství předpisů, které musí aplikovat Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud a na to se vážící problematika předkládání předběžných otázek.

---

²¹⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. července 2006, sp. zn. 1 Ao 2006, Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. března 2009, sp. zn. 33 Cdo 2894/2008.

Anotace

Diplomová práce je věnována aplikaci práva EU českými nejvyššími soudy. Práce se zabývá aspekty aplikace práva EU před vstupem i po vstupu do Evropské unie Nejvyšším soudem a Nejvyšším správním soudem a vzájemně je porovnává. Zaměřuje se na přímou aplikaci a rozbor příslušných rozhodnutí, tak i nepřímou aplikaci a směrnice, které oba soudy nejčastěji vykládají ve svých rozhodnutích. Závěr práce je věnován předběžným otázkám, které jsou zkoumány jak z hlediska četnosti tak kvality, kdy nejzásadnější otázky, které byly předloženy Soudnímu dvoru, jsou podrobeny analýze.

Anotation

The thesis is devoted to the application of EU law by the Czech Supreme Court. This work deals with aspects of the application of EU law before and after joining the European Union, the Supreme Court and the Supreme Administrative Court and compare them. It focuses on the direct application and analysis of relevant decision and indirect application of a directive that both courts often interpret their decisions. The conclusion is devoted to the questions that are explored in terms of both frequency and quality, the most fundamental questions that have been submitted to the Court are analyzed.

Klíčová slova

právo EU, aplikace, Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, nařízení, směrnice, přímý účinek, nepřímý účinek, řízení o předběžné otázce

Key words

EU law, application, Supreme Court, Supreme Administrative Court, regulation, directive, direct effect, indirect effect, preliminary ruling procedure

Seznam literatury:

Odborná literatura

Česká

BOBEK, M. Porušení povinnosti zahájit řízení o předběžné otázce podle článku 234 (3) SES. C.H.Beck: Praha. 2004, s. 18.

BOBEK, M. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha: Linde, 2005. s. 1.

BOBEK, M., BŘÍZA, P., KOMÁREK, J. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. Praha: C.H.Beck, 2011. s. 570.

BONČKOVÁ, H., ŽONDRA, M. *Souhrnná zpráva o rozhodovací praxi českých civilních soudů v případech s evropským prvkem. (2004-2008)*. Brno: Nejvyšší soud ČR, 2010, s. 11.

Institut pro vzdělávání soudců a státních zástupců (Praha). *Aplikace Evropského práva národním soudcem* Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR, 1997, s. 61.

KOMÁREK, J. Nejvyšší soudy členských států, soudní hierarchie a efektivita soudního systému Evropské unie. N [National Supreme Courts, Judicial Hierarchy and Effectiveness of the EU Judicial System], in: V. Šimíček (ed.): *Role nejvyšších soudů v evropských ústavních systémech - čas pro změnu?* (Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, Brno 2007), s. 110-126.

KRÁL, R. České soudy a řízení o předběžné otázce před ESD. *Evropské právo* roč. 2007 č. 7 s. 33-39.

KRÁL, R. Několik poznámek ke sblížení práva ČR s právem ES a EU. *Ekonomické a právní aspekty členství České republiky v Evropské unii*. Praha: UNIPRESS, spol. s. r. o., 2003, s. 38-44.

KRÁL, R. *Zásady aplikace komunitárního práva*. Praha: C.H.Beck, 2003. s. 44.

ONDŘEJKOVÁ, J. Princip přednosti evropského práva v teorii a soudní praxi. Praha: Leges, 2010, s. 36.

STEHLÍK, V. *Řízení o předběžné otázce v komunitárním právu*. 1. vydání Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2006. s. 129.

ŠLOSRAČÍK, I. *Evropský soudní dvůr a předběžná otázka podle čl. 234 SES*, EUROPEUM: 2004, s. 2.

TICHÝ, L. *Řízení o předběžné otázce ESD a české soudy: subjekty, předmět a následky*. ŘÍZENÍ O PŘEDBĚŽNÉ OTÁZCE, Sborník příspěvků z konference pořádané Ústavním soudem České republiky. Ústavní soud České republiky: Praha, 2005, s. 57-83.

Časopisy

BOBEK, M., BŘÍZA, P., KOMÁREK, J. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. Praha: C.H.Beck, 2011. s. 566.

BOBEK, M. Které české soudy budou mít povinnost obracet se na Evropský soudní dvůr v rámci řízení o předběžné otázce. *Právní rozhledy*, roč. 2004, č. 5, s. 173.

BONČKOVÁ, H. ŽONDRA, M. Aplikace práva EU českými soudy v soukromoprávních věcech v letech 2004 – 2008. *Právní fórum*, 2011, roč. 8, č. 3, s. 97-112.

Bulletin Zahraničního oddělení Nejvyššího soudu ČR. Judikatura Nejvyššího soudu s evropským prvkem 3/2010, s. 26.

KNOB, Miroslav. Další pokračování ságy slovenských důchodů před Ústavním soudem. *Soudní rozhledy*, 2012, č. 4. s. 131.

KOMÁREK, J. Nesplnění povinnosti uložené jednotlivci nařízením, které nebylo publikováno v češtině, nelze sankcionovat. *Soudní rozhledy*, 2008, roč. 14, č. 3, s. 112.

KRÁL, R. Vnitrostátní účinky směrnice EU před uplynutím lhůty k její transpozici. *Jurisprudence*, 2010, č. 5. s. 11.

KŘEPELKA, F. "Českoslovenští" důchodci v pasti práva Evropské unie. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2011, roč. 19, č. 2, s. 131 – 141.

KÜHN, Z. Teoretické problémy aplikace komunitárního práva v nových členských státech. *Právní fórum*, 2005, č. 9, s. 335-349.

LISSE, L. Rozhodčí doložka ve spotřebitelských smlouvách a judikatura ESD. *Právní Fórum*, 2010, č. 12, s. 581.

PELIKÁNOVÁ, I. *České právo, Evropa a rozhodčí doložka*. Bulletin advokacie, 201, č. 10, str. 17.

Povinnost práva společenství. Judikatura ESD 2008, ASPI, č. 3, s 171.

SEHNÁLEK, D. Povinnost a limity (euro)konformního výkladu vnitrostátního práva. *Časopis pro právní vědu a praxi*, Brno: Právnická fakulta MU, 2008, XVI, 1/2008, s. 8-15.

SLOVÁČEK, D. Ochrana spotřebitele a rozhodčí doložky. *Bulletin advokacie*, č. 7, 2009, s. 46.

Zahraniční

ANDERSON, D., DEMETRIEU, M. *References to the European Court*. Sweet & Maxwell. Second edition: London. 2002, s. 166.

BOBEK, M., KÜHN, Z. *The Application of EU Law in the New Member States – Brave New World*. Hague: T.M.C: Asser Press and Cambridge University Press, 2009, s. 328.

BOBEK, M. The New European Judges and the Limits of the Possible. *The application of EU law in the new member states: brave new world* / edited by Adam Łazowski. Hague: T.M.C. Asser Press, 2001. s. 141.

CRAIG, P., BÚRCA, G. *EU LAW, TEXT, CASES AND MATERIALS*. 5. vydání, Oxford: Oxford University Press., 2011, s. 180.

GOLUB, J. *The Politics of Judicial Discretion: Rethinking The Interacion between National Courts and the European Court of Justice* (1996) 19 WEP 360, s. 376-377.
CHALMERS, D. DAVIES, G., MONTI, G. *European union law*, 2. vydání. Cambridge: Cambridge University Press, 2010, s. 168 – 170.

KALEDA, S. Intertemporal Legal Issues in the European Union Case Law Relating to the 2004 and 2007 Accession. *The Application of EU Law in the New Member States – Brave New World*. Hague: T.M.C: Asser Press and Cambridge University Press, 2009, s. 114.

KOMÁREK, J. *Playing With Matches: The Czech Constitutional Court's Ultra Vires Revolution*. [Online] 27. března 2012 [cit. 27. března 2012]. Dostupné na <<http://www.verfassungsblog.de/de/playing-with-matches-the-czech-constitutional-courts-ultra-vires-revolution/>>.

SLAŠŤAN, M. *Primárne právo Európskej únie*. 3. vydání. Bratislava: EUROIURIS, 2010, s. 1657.

STEINER, J., WOODS, L., TWIGG-FESNER, Ch. *Textbook on EC Law*, 8. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2003. s. 108.

STEINER, J., WOODS, L., TWIGG-FESNER, Ch., *EU Law*, 9. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2006, s. 92.

Rozsudky Soudního dvora

Rozsudek ze dne 11. prosince 2007, Skoma-Lux, s. r. o. v Celní ředitelství Olomouc, C-161/06, Sb. rozh. 2007, s. I-10841.

Rozsudek ze dne 6. října 2009, Asturcom Telecomunicaciones SL v. Cristina Rodríguez Nogueira, věc C-40/08, Sb. rozh. 2009, s. I-09579.

Rozsudek ze dne 5. února 1963, NV Algemene Transport- en Expeditie Onderneming van Gend & Loos v Netherlands Inland Revenue Administration, věc 26/62.

Rozsudek ze dne 4. prosince 1974, Van Duyn v. Home Office, věc 41/74, Sb. rozh. 1974, s. 01337.

Rozsudek ze dne 10. dubna 1984, Sabine von Colson and Elisabeth Kamann v Land Nordrhein-Westfalen, věc 14/83, Sb. rozh. 1984, s. 01891.

Rozsudek ze dne 10. dubna 1984, Dorit Harz v Deutsche Tradax GmbH, věc 79/83, Sb. rozh. 1984, s. 01921, Sb. rozh. 1984, s. 01921.

Rozsudek ze dne 13. listopadu 1990, Marleasing SA v La Comercial de Alimentacion SA, věc C-106/89. Sb. rozh. 1990, s. I-04135.

Rozhodnutí ze dne 16. prosince 1993, Theodor Wagner Miret v. Fondo de Garantía Salarial, věc C-334/92, Sb. rozh. 1993, s. I-06911.

Rozsudek ze dne 19. ledna 2010, *Seda Küçükdeveci v. Swedex GmbH & Co. KG*, věc C-555/07, Sb. rozh. 2010, s. I-00365.

Rozsudek ze dne 5. dubna 1979 Publico Ministero v. Ratti, C-148/78, Sb. rozh. 1979, s. 01629.

Rozsudek ze dne 5. července 2007, Hans Markus Kofoed v Skatteministeriet, C-321/05, Sb. rozh. 2007, s. I-05795.

Rozhodnutí ze dne 4. června 2002, Criminal proceedings v. Kenny Roland Lyckeskog, C-99/00, Sb. rozh. 2002, s. I-04839.

Rozhodnutí ze dne 6. října 1982, Srl CILFIT and Lanificio di Gavardo SpA v Ministry of Health, věc 283/81, Sb. rozh. 1982, s. 03415.

Rozhodnutí ze dne 10. ledna 2006, Ynos kft. V. János Varga, věc C-302/04, Sb. rozh. 2006, s. I-00371.

Rozhodnutí ze dne 22. června 2011 Marie Landtová v. Česká správa sociálního zabezpečení, věc C-399/09, Sb. rozh. 2011, s. I-05573.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. srpna 2003, sp. zn. 21 Cdo 2078/2002

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. prosince 2000, sp. zn. 25 Cdo 314/99

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. září 2005, sp. zn. 2 Afs 92/2005

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 8. dubna 2003, sp. zn. 21 Cdo 2078/2002

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. srpna 2005, sp. zn. 29 Od 31/2005

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. září 2008, sp.zn. 29 Nd 336/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2011, sp. zn. 30 Cdo 2244/2011

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. června 2010, sp.zn. 23 Cdo 1201/2009

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne ze dne 22. října 2008, sp. zn. 30 Cdo 2277/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. července 2007, sp. zn. 21 Cdo 612/2006

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. července 2009, sp. zn. 25 Cdo 1394/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. března 2012, sp. zn. 31 Cdo 1387/2009

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. září 2011, sp. zn. Cdo 851/2011

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. října 2010, sp. zn. 20 Cdo 4468/2008

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. srpna 2005, sp. zn. 28 Cdo 1347/2005

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. srpna 2006, sp.zn. 29 Odo 242/2006

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. srpna 2006, sp. zn. 25 Nd 55/2006

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14. července 2010, sp. zn. 31 Cdo 2325/2008

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. července 2009, sp. zn. 7 Afs 11/2008

Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 17. července 2008, sp. zn 1 Afs 8/2007

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. dubna 2008, č. j. 3 Ads 116/2007-81

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. listopadu, č. j. 2006 č.j. 1 Azs 37/2006-64

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. února 2007, č. j. 3 Ads 10/2006-60

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. června 2009, č. j. 8 As 33/2009-56

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. července 2006, sp. zn. 3 Azs 259/2005

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. července 2006, sp. zn. 1 Ao 2006

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. dubna 2012, sp. zn. 6 As 26/2010

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. dubna 2010, sp. zn. 5 As 6/2010

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. května 2012, sp.zn. 6 Ads 18/2012

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. března 2009, sp. zn. 33 Cdo 2894/2008

Rozhodnutí Krajského soudu

Rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. října 2009, sp. zn. 22 Ca 84/2007-94

Další zdroje

BOBEK, Michal. *Temporální působení práva Společenství ad absurdum?* [online]. Jiné právo, 11. března 2008 [cit. 12. března 2013]. Dostupné na <<http://jinepravo.blogspot.cz/2008/03/temporln-psoben-prva-es-ad-absurdum.html>>.

ČELADNÍK, F. *Pozitivní vliv práva evropské unie na český právní řád* [online]. epravo.cz, 4. června 2009 [12. března 2013]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/pozitivni-vliv-prava-evropske-unie-na-cesky-pravni-rad-56659.html>>.

Důvodová zpráva k zákonu č. 274/2013 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

KNOB, Miroslav. *Rozpad federace jako specifický prvek při aplikaci práva EU (slovenské důchody v judikatuře ÚS)* [Online] 4. listopadu 2013 [cit. 4. listopadu 2013]. Dostupné na <https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2012/files/rozpad/ Knob Miroslav.pdf>.

KOMÁREK, Jan. *Co dál?* [online] Jiné právo, 17. února 2012 [cit. 13. března 2012]. Dostupné na <<http://jinepravo.blogspot.com/2012/02/co-dal.html>>.

KOMÁREK, Jan. *Playing With Matches: The Czech Constitutional Court's Ultra Vires Revolution*. [Online] 27. března 2012 [cit. 27. března 2012]. Dostupné na <<http://www.verfassungsblog.de/de/playing-with-matches-the-czech-constitutional-courts-ultra-vires-revolution/>>.

KOMÁREK, Jan. *V Joštové vybuchla atomová bomba*. [Online] 4. listopadu 2013 [cit. 4. listopadu 2013]. Dostupné na <<http://jinepravo.blogspot.cz/2012/02/v-jostove-vybuchla-atomova-bomba.html>>.

Nejvyšší správní soud položil předběžnou otázku Soudnímu dvoru Evropské unie ve věci česko slovenských důchodů. [online] 10. května 2012 [cit. 9. listopadu 2013]. Dostupné na <<http://www.nssoud.cz/Nejvyssi-spravni-soud-polozil-predbeznou-otazku-Soudnimu-dvoru-Evropske-unie-ve-veci-cesko-slovenskych-duchodu-/art/837>>.

PLÍVOVÁ, Viktorie. *Vyjádření MPSV k dorovnávání slovenských důchodů*. [online] 25. července 2011 [cit. 9. listopadu 2013]. Dostupné na <http://www.mpsv.cz/files/clanky/11120/tz_250711a.pdf>.

SOUDNÍ DVŮR. *Výroční zpráva 2010* [online] 27. 3. 2012 [cit. 27. března 2012] Dostupné na <http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2011-05/ra_2010_stat_cour_final_cs.pdf>.

Stanovisko Generální Advokátky Juliane Kokott ze dne 18. září 2007, ve věci C-161/06.

Věc C-253/12 JS proti České správě sociálního zabezpečení. [online] 9. listopadu 2013 [cit. 9. listopadu 2013]. Dostupné na <<http://www.nssoud.cz/Predbezne-otazky-podane-NSS/art/533?menu=254>>.

WHELANOVÁ, M. *Účinky unijního práva ve světle judikatury Soudního dvora* [online], [cit. 29. 10. 2012] Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/ucinky-unijniho-prava-ve-svetle-judikatury-soudniho-dvora.aspx>>.

Příloha

Předběžné otázky

Podané Nejvyšším správním soudem do 31. 12. 2013

1. Věc C-233/08 Milan Kyrian proti Celnímu úřadu Tábor
2. Věc C-299/09 DAR Duale Abfallwirtschaft und Verwertung Ruhrgebiet GmbH proti Ministerstvu životního prostředí, vzato zpět
3. Věc C-339/09 Skoma-Lux proti Celnímu ředitelství Olomouc (2), Nejvyšší správní soud
4. Věc C-393/09 Bezpečnostní softwarová asociace proti Ministerstvu kultury
5. Věc C-399/09 Landtová proti České správě sociálního zabezpečení
6. Věc C-220/11 Star Coaches s. r. o. proti Finančnímu ředitelství pro hlavní město Prahu
7. Věc C-401/11 Soukupová proti Ministerstvu zemědělství
8. Věc C-390/11 CS Agro Ronov s. r. o. proti Ministerstvu zemědělství
9. Věc C-534/11 Arslan
10. Věc C-18/12 Žamberk proti Finančnímu ředitelství
11. Věc C-276/12 Sabou proti Finančnímu ředitelství
12. Věc C-253/12 JS proti České správě sociálního zabezpečení
13. Věc C-299/12 Green-Swan Pharmaceuticals CR, a.s., proti Státní zemědělské a potravinářské inspekci
14. Věc C-80/13 ACO Industries proti Odvolacímu finančnímu ředitelství,
15. Věc C-212/13 Ryneš proti Úřadu pro ochranu osobních údajů
16. Věc C-394/13C-394/13 K. B. proti Ministerstvu práce a sociálních věcí

Podané Nejvyšším soudem do 19. 12. 2013

Věc C-514/10 Wolf Naturprodukte GmbH v. Sewar spol. s r. o.

Přehled judikatury Nejvyššího soudu s evropským prvkem za rok 2011 a 2012²¹⁶

<u>Identifikace rozhodnutí</u>	<u>Název předpisu (nařízení nebo směrnice)</u>
Rozsudek NS ze dne 27. 1. 2011	Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 o úpadkovém řízení
Usnesení NS ze dne 31.5.2011, sp.zn. 29 Cdo 3164/2010	Směrnice EP a Rady 2004/25/ES o nabídkách převzetí
Rozsudek NS ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. 29 Cdo 2716/2010	Druhá směrnice Rady o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadovaná v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy při zakládání akciových společností a při udržování a změně jejich základního kapitálu, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření
Usnesení NS ze dne 26. 5. 2011, sp. zn. 33 Cdo 2485/2008	Nařízení č. 44/2001 nařízení Rady (ES) č. 44/20011 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Rozsudek NS ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 3916/2008	Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, publikovaná pod č. 209/1992
Usnesení NS ze dne 24. 3. 2011, sp. zn. 20 Cdo 5180/2008	Nařízení č. 44/2001 nařízení Rady (ES) č. 44/20011 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Usnesení NS ze dne 26. 7. 2011, sp. zn. 32 Cdo 1401/2011	Nařízení č. 44/2001 nařízení Rady (ES) č. 44/20011 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Rozsudek NS ze dne 20. 7. 2011, sp. zn. 28 Cdo 2334/2010	Směrnice Rady 80/155/ES o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se přístupu k činnosti porodních asistentek a jejich výkonu
Usnesení NS ze dne 27. 7. 2011, sp. zn. 29 NSCR 35/2009	Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000

²¹⁶ Vypracováno na základě Bulletinu zahraničního oddělení Nejvyššího soudu ČR, č. 1-4/2011 a č. 1-4/2012

Usnesení NS ze dne 27. 7. 2011, sp. zn. 29 NSCR 21/2009	Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000
Usnesení NS ze dne 21. 9. 2011, sp. zn. 28 Cdo 851/2011	Směrnice Rady č.80/155/EHS
Rozsudek NS ze dne 18. 8. 2011, sp. zn. 29 Cdo 815/2010	Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 94/19/ES
Rozhodnutí ze dne 27. 10. 2011, sp. zn. 20 Cdo 1722/2010	Nařízení Rady (ES) č. 44/2001
Rozhodnutí ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. 32 Cdo 939/2011	Nařízení Rady (ES) č. 44/2001
Rozhodnutí ze dne 28. 3. 2012, sp. zn. 29 Cdo 253/2010	Druhá směrnice Rady 77/91/EHS
Rozhodnutí ze dne sp. zn. 28 Cdo 2927/2010	Nařízení Rady (ES) č. 1260/2001 ze dne 19. června 2001, o společné organizaci trhů v odvětví cukru a prováděcího Nařízení Komise (ES) č. 1265/2001 ze dne 27. června 2001, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1260/2001.
Rozhodnutí sp. zn. 25 Nd 106/2012 ze dne 19. září 2012	Nařízení Brusel I
Rozhodnutí ze dne 25. července 2012, sp. zn. 20 Cdo 4468/2008	Wolf Naturprodukte; časová působnost nařízení Brusel I
Rozhodnutí ze dne 17. července 2012, sp. zn. 28 Nd 195/2012	Nařízení Rady ES č. 44/2001